

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Jan Zubina

**Vliv izraelské lobby na zahraniční politiku
USA vůči Izraeli
Vojensko-ekonomická pomoc v letech
2001-2006**

Bakalářská práce

Praha 2008

Autor práce: **Jan Zubina**

Vedoucí práce: **PhDr. Ramzi Abu Eid**

Oponent práce: **Doc. PhDr. Miloš Calda**

Datum obhajoby: **17. června 2008**

Hodnocení: **výborně**

Hodnocení oponenta: **velmi dobře**

Bibliografický záznam

ZUBINA, Jan: Vliv izraelské lobby na zahraniční politiku USA vůči Izraeli. Vojensko-ekonomická pomoc v letech 2001-2006. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2008. 46 s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Ramzi Abu Eid

Anotace

Diplomová práce „Vliv izraelské lobby na zahraniční politiku USA vůči Izraeli: Vojensko-ekonomická pomoc v letech 2001-2006“ se zabývá vlivem pro-izraelských zájmových skupin v čele s *American Israel Public Affairs Committee* na tvorbu zahraniční politiky Spojených států, a to na příkladu vojensko-ekonomické pomoci.

Práce se snaží čtenáři objasnit specifika izraelské lobby, zejména její složení a možnosti, kterých využívá k prosazení zájmů, jenž by měly zlepšit postavení Izraele v oblasti. Vzhledem k rozsáhlosti tohoto tématu je vliv lobby ilustrován právě na příkladu vojensko-ekonomické pomoci, který je jak zastánci, tak odpůrci pro-izraelské politiky považován za nejdůležitější aspekt americko-izraelské spolupráce. Účelem práce je zodpovědět na otázky týkajících se míry vlivu izraelské lobby zejména na legislativu Spojených států, a zda pro-izraelské zájmové skupiny nepoškozují zájmy USA v oblasti Blízkého východu.

Annotation

The thesis „The Impact of Israeli Lobby on the Foreign Policy of the USA Towards Israel: Military and Economic Aid in 2001-2006“ deals with the influence of pro-Israeli interest groups, particularly the *American Israel Public Affairs Committee* as the most respected lobby group, on the creation of American foreign policy. The Impact is demonstrated with the case of economic and military aid, often criticized for its high volume, which is sometimes regarded as unnecessary.

The purpose of the thesis is to provide the reader with specifics of the Israeli lobby, namely its composition and means, which are used to enforce achievements supposed to help Israel. Because of the broadness of the topic, military and economic assistance was chosen as a case study for it is considered both by the supporters and

opponents of American-Israeli cooperation as the most important aspect in the US-Israeli relations. The thesis assesses the influence of the Israeli lobby, especially on the American legislative branch, and seeks whether or not American interests in the Middle East are damaged by the pro-Israeli groups.

Klíčová slova

AIPAC, lobby, USA, Izrael, Blízký východ, ekonomická pomoc

Keywords

AIPAC, Lobby, USA, Israel, Middle East, Economic Aid

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 21. května 2008

Jan Zubina

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce PhDr. Ramzi Abu Eidovi za cenné rady po celý čas naší spolupráce. Zároveň bych také rád poděkoval Mgr. Janě Sehnálkové za velikou ochotu při opravování práce, přestože jsem ji zaslal na poslední chvíli a přestože ji k tomu nic nenutilo.

Obsah

OBSAH	3
1 ÚVOD	4
1.1 ÚVOD K TÉMATU	4
1.2 ZDŮVODNĚNÍ VÝBĚRU TÉMATU	5
1.3 METODOLOGIE A TEZE PRÁCE	6
1.4 STRUKTURA PRÁCE	7
1.5 ROZBOR LITERATURY	8
2 ÚVOD DO PRINCIPŮ LOBBY	10
3 VNÍMÁNÍ IZRAELE AMERICKÝMI MÉDII	11
3.1 PROBLEMATIKA ZÍSKÁVÁNÍ ZPRÁV	12
3.2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POSUZOVÁNÍ ZPRÁV	13
4 VOJENSKO-EKONOMICKÁ POMOC IZRAELI	15
4.1 GENEZE AMERICKO-IZRAELSKÉ SPOLUPRÁCE	15
4.2 KOMPLIKACE V AMERICKO-IZRAELSKÝCH VZTAZÍCH	17
5 HISTORIE IZRAELSKÉ LOBBY, KÝM JE TVOŘENA A JAK FUNGUJE	18
6 AIPAC A PŘÍMÉ A NEPŘÍMÉ PROSTŘEDKY LOBBYINGU	22
7 RELEVANCE IZRAELE JAKO STRATEGICKÉHO PARTNERA	25
7.1 MOTIVY SPOJENÝCH STÁTŮ	26
7.2 SPOLEČNÉ ZÁJMY	28
8 VLIV LOBBY A THINK-TANKŮ NA TVORBU ZAHRANIČNÍ POLITIKY USA	30
8.1 POSTUPY THINK-TANKŮ	31
8.2 POSTUPY PŘÍMÉ LOBBY	33
9 ZÁVĚR	34
9.1 POUŽITÁ LITERATURA	37
9.2 PRAMENY:	37
9.3 LITERATURA:	37
9.4 ČLÁNKY:	39
10 SUMMARY	40

1 Úvod

1.1 Úvod k tématu

Vyhlášení Izraele v květnu 1948 předcházelo téměř padesát let usilovné práce židovské, později izraelské lobby. Přestože prvního opravdu hodnotného příslibu o vytvoření židovského státu se Židé dočkali ze strany Velké Británie v podobě Balfourovy deklarace z roku 1917, ještě v meziválečném období se politika Londýna k Židům obrátila zády a takto zůstala i po 2. světové válce.¹ V důsledku toho se izraelská lobby soustředila na spolupráci s USA, které se výsledně ukázaly jako klíčový partner. Přestože to byly právě USA, komu Izrael vděčí za prosazení své existence, k rozsáhlejší spolupráci s Izraelem došlo až po šestidenní válce, kdy se od Izraele odklonila Francie, do té doby hlavní spojenec.

USA začaly brát Izrael jako strategického partnera na Blízkém východě, s čímž se pojila finanční, vojenská a diplomatická podpora, která měla vyvažovat poměr sil ve srovnání s arabskými státy podporovanými Sovětským svazem. Spolupráce se ukázala jako kritická hlavně během srpna 1973, kdy USA zaslaly velmi rychle značné množství vojenského vybavení, jež mělo zaplnit ztráty utrpěné během překvapivého útoku Egypta a Sýrie.

Od poloviny 80. let Izrael dostává pravidelně více než 3 miliardy USD v rámci vojensko-ekonomické pomoci.² Až do konce studené války byla spolupráce mezi USA a Izraelem snadno odůvodnitelná. Její konec a následný rozpad SSSR však na tyto zvláštní vztahy neměl větší efekt. Zastánci americko-izraelské spolupráce poukazují na nová nebezpečí hrozící oběma zemím, jež pramení z nárůstu terorismu a nově z možného šíření jaderných zbraní do Íránu a Sýrie. Naopak kritici politiky USA na Blízkém východě stále častěji poukazují na jednostrannou podporu Izraele, která dle nich nemá reálného opodstatnění a do značné míry způsobuje antagonismus islámského světa. Příčina, která podle nich stojí za tím, že USA ve své blízkovýchodní politice nadměrně preferují Izrael, je právě izraelská lobby.

¹ Lze vzpomenout např. restriktivní Passfieldovu knihu z roku 1930, vytvoření Peelovy komise, která de facto podkopala Balfourovu deklaraci z roku 1917 a následně Chamberlainovu Bílou knihu z roku 1939.

² Jewish Virtual Library: *U.S. Assistance to Israel*; http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/U.S._Assistance_to_Israel1.html; [22.1. 2008].

1.2 Zdůvodnění výběru tématu

Téma vlivu izraelské lobby na americkou zahraniční politiku jsem zvolil z několika důvodů. Díky vysoké angažovanosti USA na Blízkém východě opět nabývá na intenzitě diskuse, nakolik je americká zahraniční politika ve vztahu k Izraeli ovlivňována izraelskou lobby a jaké k tomu používá mechanismy. Především v USA na toto téma vyvolala velice živou debatu práce profesorů Stepheny Walta a Johna Mearsheimera *The Israel Lobby and U.S. Foreign policy*.³ Přínos této práce, ačkoliv její vědecký obsah byl všeobecně hodnocen velice kriticky, tkvěl v tom, že prolomil jakousi bariéru mlčení, která byla s otázkou vlivu izraelské lobby svázána.

České republiky se z pochopitelných důvodů debata téměř nedotkla, neboť místní židovské obyvatelstvo nehraje takovou společenskou roli jako v USA, ale hlavně systém, na základě kterého je zahraniční politika utvářena, nepodléhá obdobnému vlivu. Na druhou stranu toto platí pro většinu Evropy, kde však podobná debata proběhla. Právě proto se domnívám, že by bylo vhodné přiblížit v českých podmínkách problematiku izraelské lobby, neboť v České republice je k dispozici jen minimum publikací na toto téma, z nichž většina se zabývá zájmovými skupinami ve Spojených státech jen okrajově. Toto osobně pokládám za nedostatek, neboť Česká republika se v relativně nedávné době snažila prosadit pro své občany zmírnění, resp. zrušení vízové povinnosti pro cestování do USA. K tomuto účelu se sama rozhodla využít lobbyingu⁴, byť s neurčitým výsledkem. Význam izraelské lobby pro naše podmínky tak spočívá i v tom, že její model je velice účinný a Česká republika by se z něho mohla do budoucna přiučít.

Poslední, a to praktický důvod zvolení tohoto tématu, byla nutnost odchýlit se od původně deklarované teze bakalářské práce, což jsem provedl na základě konzultací s vedoucím práce a vedoucím semináře. Místo původně zamýšlené role USA v palestinském mírovém procesu po roce 1979 jsem zvolil téma izraelské lobby, které bylo původně podkapitolou.

³ Stephen Walt přednáší na Harvardské univerzitě v rámci John F. Kennedy School of Government, zatímco John Mearsheimer je profesorem na Chicagské univerzitě v oddělení politických věd. Právě kvůli jejich prestiži a radikálnosti textu došlo k řadě intenzivních debat, z nichž některé trvají dodnes.

⁴ MZV ČR se v roce 2007 skrze spolupráci s kongresmanem Joe Bartonem z Texasu podařilo vytvořit v Kongresu USA tzv. „caucus“. Caucus je sdružení členů Kongresu, kteří zastávají určité společné stanovisko k nějaké otázce. <http://joebarton.house.gov/Newsroom.aspx?FormMode=Detail&ID=403>; [18. 5. 2008].

1.3 Metodologie a teze práce

Cílem této práce je prozkoumat vliv izraelské lobby představované mj. *American Israel Public Affairs Committee* (AIPAC) na politiku USA vůči Izraeli na příkladě vojensko-ekonomické pomoci. Práce by měla pomoci i nezalému čtenáři vytvořit si vlastní pohled na tento problém, neboť v české literatuře se o vlivu izraelské lobby znázorněné na konkrétním problému téměř nemá šanci dozvědět. Není účelem práce vynášet jakákoliv morální hodnocení. Ta jsou vždy velice subjektivní, což je dáno citlivostí a hlavně nesmírnou komplikovaností problematiky. Účelem je spíše poukázat na používané mechanismy izraelské lobby, dostupné prostředky a zhodnotit, do jaké míry jsou schopné ovlivnit tvorbu zahraniční politiky. Posoudit vliv izraelské lobby je však z praktických důvodů téměř nemožné, neboť je v zájmu lobbyistů i "lobbovaných", aby přímé důkazy nebyly dostupné. Jediný možný způsob, jak vliv posoudit, je skrze nepřímé důkazy, často v duchu "*qui bono*".

Práce bude tematicky omezena na USA. Z praktických důvodů se však řada záležitostí bude týkat i Izraele. Co se týče časového vymezení, zkoumané období bude spadat do let 2001-2006. Toto období jsem si vybral z následujících důvodů. Administrativa George W. Bushe se původně příliš nechtěla zaplétat do blízkovýchodní problematiky. Teroristickým útokem na Světové obchodní centrum a Pentagon a prokázáním napojením teroristů na země Blízkého a Středního východu se však do této oblasti byla nucena zapojit, a to nebyvalou měrou, k čemuž jí pomáhala většina v obou komorách Kongresu. Tuto většinu však ztratila ve volbách z roku 2006, kdy Kongres ovládli demokraté, díky čemuž začalo mezi legislativou a administrativou docházet ke konfliktům.

Cílem práce je dokázat, že izraelská lobby je dobře organizována a je schopna velmi efektivně využívat svých nástrojů a prostředků k ovlivnění procesu vytváření americké politiky vůči Izraeli i skrze přístup do úzkých politických kruhů. Na druhou stranu však není všemocná a ve svých cílech nejde proti americké zahraniční politice jako takové, nýbrž se jí snaží v rámci možností pozměnit.

Za účelem zachování přehledu a srozumitelnosti se práce bude sestávat z kombinace deskriptivní analýzy, jež bude zaměřena na obecné principy lobby, vnímání Izraele v médiích a na stručné seznámení s vojensko-ekonomickou pomocí Izraeli. Poté bude následovat případová studie zabývající se organizací AIPAC a jejím významem na tvorbu zahraniční politiky USA vzhledem k Izraeli.

1.4 Struktura práce

Hlavní stať práce se sestává ze sedmi hlavních kapitol. První tři jsou spíše informativního charakteru, zatímco zbylé čtyři kapitoly se zabývají samotnou lobby.

V kapitole „Úvod do principů lobby“ pouze stručně popisují, na jakých principech je lobbying v USA založen. Účelem této krátké kapitoly je opravdu jenom přiblížit obecné fungování. Neklade si za cíl dopodrobna rozebírat problematiku zájmových skupin a k nim příslušející legislativy.

Následující kapitola „Vnímání Izraele americkými médii“ se zaměřuje na problematiku tzv. viktimizace Izraele v amerických sdělovacích prostředcích. Kapitola se snaží objasnit, zda a proč k tomu dochází a snaží se uvést názorné příklady, kdy média a jejich informování bylo ovlivněno na základě vnějších faktorů.

V kapitole „Vojensko-ekonomická pomoc Izraeli – stručná historie, příčiny a vývoj“ je čtenáři poskytnuto seznámení se s vývojem vojensko-ekonomické spolupráce mezi USA a Izraelem. Vysvětlí hlavní příčiny jejího vzniku a nastíní vývoj v průběhu času. Účelem kapitoly je též poukázat na to, že spolupráce mezi těmito zeměmi zdaleka ne vždy byla ideální a byla poznamenána i vyloženě negativními událostmi.

Kapitola „AIPAC - historie izraelské lobby“ osvětlí, kým je izraelská lobby tvořena a jak funguje. Izraelská lobby je oproti jiným etnickým zájmovým skupinám specifická, neboť je tvořena i skupinami, jež nejsou pouze židovské či izraelské, ale americké a křesťanské. Cílem kapitoly je i objasnit, proč má tato lobby možnost získat si významnou podporu napříč širokým spektrem veřejnosti.

Další část pojmenovaná „Cíle AIPAC“ rozebírá způsob financování a přímé a nepřímé prostředky při lobbování. Na základě informací z předchozí kapitoly dále rozeberu a pokusím se analyzovat možnosti vlivu izraelské lobby na veřejnost. Veřejnost má totiž zásadní význam při volbách do Kongresu, ale i během mandátu administrativy.

V kapitole „Relevance Izraele jako strategického partnera“ se práce snaží objasnit, zda i po roce 2001 existují motivy pro USA Izrael nadále podporovat. V závislosti na nich se dá částečně určit, do jaké míry jde izraelská lobby proti zájmům USA na Blízkém východě.

Poslední kapitola s názvem „Vliv lobby a think-tanků na tvorbu zahraniční politiky USA“ na názorných příkladech ilustruje vliv mozkových trustů a lobby na tvorbu zahraniční politiky ve vztahu k Izraeli. K tomuto byla využita výpověď

svědků před sněmovním podvýborem pro Blízký východ a střední Asii a studie zabývající se funkcí a účinkem výročních konferencí AIPAC.

1.5 Rozbor literatury

Práce vychází především ze sekundárních zdrojů, neboť z povahy tématu jsou primární zdroje poměrně obtížně dostupné. Prvním problémem při práci s tématem izraelské lobby je velice malá dostupnost relevantních titulů v ČR. Pokud se dostupné tituly izraelskou lobby zabývají, jde spíše o obecné informace v průběhu delšího časového úseku.⁵ Co se týče konkrétnějších informací, česky psané tituly víceméně nenajdeme. O něco lepší situace je v otázce americko-izraelských vztahů. Zde se však autoři povětšinou zaměřují na problematiku palestinského mírového procesu, která však v mém tématu nebyla zahrnuta.⁶

Z těchto důvodů jsem využíval anglickou literaturu, převážně studie amerických autorů. Tyto práce jsou pak poměrně dobře dostupné skrze internetové archívy jako je *JSTOR* a *Sage Journals Online*. Řadu článků jsem však převzal z různých internetových stránek, tudíž u některých z nich chybí stránkování. K zorientování v určitých oblastech a vyhledání některých nedávných informací, jež nebyly ještě zpracovány, jsem následně využíval internetové verze deníků, především *The New York Times* či jiných médií, jako je *BBC News*. Pro získání důvěryhodných dat, jako jsou záznamy o hlasování či financování amerických pomocných programů a volebních kampaní, jsem využil stránek *GovTrack.us* a *OpenSecrets.org*. Jiné prameny jsou v současnosti jen těžko dostupné, což je dané jednak citlivostí informací a jednak tím, že téma je z nedávné doby. Hlavním problémem však bylo hledání informací, jež nejsou nadbytečně zatíženy zaujatostí a předsudky.

Protože téma americko-izraelských vztahů a obzvláště událostí týkajících se blízkovýchodní politiky USA a Izraele je stále aktuální a vyvolává silné emoce, prakticky bylo nemožné vyhledat opravdu nezaujatý titul. Z tohoto důvodu jsem byl nucen pracovat s méně či více hodnotově zbarvenými argumenty obou stran a pokusit se vytvořit co nejobjektivnější závěry.

Jako inspirace pro sestavení struktury mi sloužila hlavně výše zmíněná práce *The Israel Lobby and U.S. Foreign policy* od Stephena Walta a Johna Mearsheimera,

⁵ Např. Calda, M.: *Etnické lobby a jejich vliv na zahraniční politiku USA* in *Mezinárodní politika* 4/2004, str. 13-14.

⁶ Viz. Hindlsová, L.: *Dlouhá cesta k míru – Bill Clinton a Blízký východ*, Professional Publishing, Praha, 2004.

kteřá mě de facto k tématu přivedla. Přestože se s tímto titulem neztotožňuji, neboť mnoho zde zmíněných argumentů pokládám za silně zaujaté, jsou zde selektivně využívány a priori proti-izraelské zdroje, autoři manipulují s citáty, často zde prezentují pouze vyhovující část argumentů z jinak uznávaných publikací, a na druhé straně naprosto ignorují fakta týkající se kupříkladu agresivní politiky Íránu, přesto musím tomuto počínu přiznat zásluhu v tom, že téma izraelské lobby z velké míry otevřel.

Další titul, který mi pomohl obzvláště v kapitole zabývající se vnímáním Izraele v amerických médiích, je práce profesora Hillela Noska *Our News and Their News - The Role of National Identity in the Coverage of Foreign News*. Velice čtivou formou jsou zde vyobrazeny faktory a příčiny, v jejichž důsledku je i nechtěně manipulováno se zprávami, které jsou poté chybně interpretovány, což ovlivňuje veřejnost. Tato práce mě dále zároveň navedla k dalším zdrojům literatury.

Pro kapitolu o historii a vývoji vojensko-ekonomické pomoci Izraeli pro mne byl klíčový článek Mordechaie Gazita *The Genesis of the US-Israeli Military-Strategic Relationship and the Dimona Issue*. Publikace poskytuje dobrý úvod do navazování spolupráce po druhé světové válce, byť téměř polovina práce se zaměřuje na otázku získání jaderných zbraní Izraelem. Za stejně důležitý a tematicky vyčerpávající titul v otázce izraelské ekonomické špionáže v USA pak musím označit dílo Duncana Clarka *Israel's Economic Espionage in the United States Source*, byť jsem tento titul nevyužil ve velké míře vzhledem k mému časovému vymezení.

Velice pozitivně musím pak hodnotit práci Mitchella Barda *The Israeli and Arab Lobbies* a Michaela Massinga *The Storm over the Israel Lobby*. Na rozdíl od Walta a Mearsheimera si totiž zachovali odstup od tématu (přestože Mitchell Bard byl editorem časopisu vydávaného AIPAC) a kriticky, ale objektivně zhodnotili význam americké lobby.

Poslední z publikací, jež mi pomohla zejména na začátku kapitoly o motivech USA podporovat Izrael, byla další práce Mitchell Barda, *How Special is the U.S.-Israel Relationship?*, na níž spolupracoval s Danielem Pipesem. U této práce však musím poukázat na poměrně zřejmou názorovou zaujatost, která však vyvažovala jiné mnou použité tituly. U práce je pak také patrný částečný odklon od odborného stylu, kde spíše převažuje „esejovitost“ a jsou zdůrazňovány obzvláště morální imperativy v duchu neokonzervativizmu.

2 Úvod do principů lobby

Asi jen těžko lze najít jiný demokratický stát kromě USA, kde by byl lobbyismus stejně rozšířenou a každodenní součástí legislativního procesu. Termín Lobbying označuje úsilí ze strany jednotlivce či skupiny ovlivnit rozhodnutí vydávané vládními činiteli.⁷ Lobování v USA umožňuje první dodatek americké ústavy.⁸ Konkrétně se jedná o petiční právo, které opravňuje občany k setkávání se se svými zákonodárci a ke snaze jim vysvětlit své postoje a zájmy.

Lobbyisté nejčastěji vyhledávají členy Kongresu, avšak představitele výkonné moci na federální i na státní úrovni jsou také často jejich cílem. Základním předpokladem pro účinné lobování je kontakt s legislativci, jež mají na starost danou agendu. Uplatňují se tak dva základní přístupy při lobování: a) zájmová skupina se se svým požadavkem spojí se společností, jež se přímo specializuje na lobování. Velké zájmové skupiny mají výhodu, pokud jsou jejich členové a zastánci rovnoměrně rozmístěny napříč Spojenými státy a jejich hlasy tak mohou být „doručeny“ příslušným kongresmanům.⁹ Tyto společnosti zaměstnávají nebo si najímají pracovníky, kteří disponují nebo si dovedou vytvořit přístup k přímo legislativcům. Většinou se jedná o samotné bývalé legislativce či jiné bývalé vládní činitele; b) skupiny, jež nemají dostatečné prostředky, nebo jejich zájem nachází u kongresmanů jen velmi malou podporu, se je snaží ovlivnit nepřímo skrze jejich voliče. Na základě těchto dvou principů se rozlišuje lobby na přímou a nepřímou.

Aby lobování v Kongresu bylo účinné, lobbyisté zdaleka nemusí přesvědčovat všechny legislativce, že jejich návrh v je zájmu společnosti. To je dáno způsobem, jakým se v USA zákony tvoří. Vzhledem k tomu, že každý den se projednává řada různých návrhů, není prakticky možné, aby každý kongresman byl s danou agendou detailně obeznámen. Z tohoto důvodu jsou vytvářeny různé výbory pro jednotlivé oblasti, jako je zemědělství, armáda, finance, rozpočet, zahraniční vztahy, vnitřní bezpečnost aj. V současnosti existuje v Senátu i Sněmovně na dvacet výborů, šedesát osm podvýborů a čtyři spojené výbory.

⁷ Innovative Minds: *Lessons From Pro-Israel Lobby*; <http://www.inminds.co.uk/boycott-news-0059.html>; [14. 5. 2008].

⁸ *Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.*

⁹ Mackenzie, G.C.: *American Government: Politics and Public Policy*; Random House, New York 1986, str. 92.

Ve výborech zasedá jen určitý počet demokratických a republikánských kongresmanů, jež se na jim svěřenou problematiku specializují. Smyslem jejich práce je postarat se o celý legislativní proces a hotový zákon předložit sněmovně ke schválení.

Zde se otevírá možnost pro ovlivnění legislativy ze strany zájmových skupin. Potenciální zaujatost daná složením výboru je obzvláště problematická v rozhodovacím procesu kongresových výborů. Zaprvé, v relativně malých skupinkách, jako jsou kongresové výbory, může několik členů zásadně ovlivnit běh legislativy. Toto je obzvláště případ předsedů výborů. Za druhé, sněmovní výbory často disponují značnými pravomocemi při určování agendy. Tedy i malá tendenčnost ve složení výboru a v informacích poskytovaných zájmovými skupinami může vést k velkým změnám v zákoně, když několik klíčových členů výboru například hrozí zdržením nebo rovnou zablokováním celé legislativy.¹⁰

3 Vnímání Izraele americkými médii

Jeden z nejúčinnějších prostředků ovlivňující veřejnost, která následně ve volbách vyjádří svou podporu a vloží moc do rukou svých zákonodárců a představitelů vlády, jsou média. Toto obzvláště platí v případě Spojených států, kde jsou média využívána jako hlavní zbraně v politickém souboji. V současné době na přelomu let 2007 a 2008 se nám nabízí skvělý důkaz v podobě ostře sledovaného zápasu mezi Hillary Clintonovou a Barackem Obamou o nominaci demokratické strany do nadcházejících prezidentských voleb.

V této kapitole se budu věnovat vnímání Izraele americkými médii, neboť ta jsou velmi často obviňována z toho, že neobjektivně informují veřejnost o dění v této zemi. Důvody nebo příčiny těchto obvinění mají rozličnou povahu. Méně seriózní vysvětlení se nás snaží přesvědčit, že média na objednávku, popř. z rozkazu americké administrativy záměrně upravují či jinak manipulují fakta tak, aby vyznívala převážně v neprospěch palestinské správy, a tak ospravedlnila případnou pomoc Izraeli. Nezřídka můžeme najít i teorie, jež jsou podloženy buď nepříliš věrohodnými důkazy, nebo jsou založeny pouze na náboženském vyznání či původu vlastníka sdělovacího prostředku. Když se pak pokusíme najít i jiné práce autora takové teorie, nemálo kdy zjistíme, že až příliš převažuje jeho osobní postoj k věci. Z tohoto důvodu se podobnými teoriemi práce nebude zaobírat. Místo toho se bude snažit uvést sofistikovanější teorie spolu

s několika konkrétními příklady, které se snaží dokázat, že případná zaujatost zpráv často není záměrná a cílená, nýbrž vychází z určité lidské přirozenosti. Kapitola si tedy klade za cíl objasnit, zda dochází k tzv. viktimizaci Izraele. Toto považuji za důležité, neboť média, která šíří zprávy, z nichž samotná existence Izraele vyznívá jako neustále ohrožená, může mít a velice pravděpodobně také má nezanedbatelný vliv na efekt přímé i nepřímé pro-izraelské lobby.

3.1 Problematika získávání zpráv

Díky složitosti palestinsko-izraelského konfliktu a citlivosti i relativně nezainteresované společnosti se na média množí stížnosti, kdy obvinění vůči určitému informačnímu zdroji vnesou obě znesvářené strany. Jeden takový příklad uvádí ve své práci Stephen Marmura. Jako odpověď na stížnosti z pro-palestinské i pro-izraelské zaujatosti v *National Public Radio*¹¹, *Fairness and Accuracy in Reporting (FAIR)*¹² provedla studii zpravodajství NPR ohledně násilností mezi Palestinci a Izraelci během prvních šesti měsíců roku 2001. Studie zjistila, že během doby, v níž bylo zabito 77 Izraelců a 148 Palestinců, *National Public Radio* přineslo zprávu o smrti 62 Izraelců a 51 Palestinců. Pozoruhodné je, že pravděpodobnost ohlášení smrti izraelských civilistů byla vyšší než u členů izraelských bezpečnostních sil, a to 84% ku 69% respektive. V případě Palestinců tomu bylo naopak. Ohlášeno bylo 72% úmrtí členů palestinských bezpečnostních sil oproti 22% civilních ztrát. Ze 112 Palestinských civilistů zabitých během zkoumaného období bylo v *National Public Radio* zmíněno 26. Z 26 zabitých izraelských civilistů byla přinesena zpráva o 21. Co je však důležitější, bylo hlášeno pouze 22% palestinských civilních ztrát v řadách osob mladších 18 let oproti 89% v případě izraelských obětí.¹³

Přestože výsledky této studie by mohly naznačovat záměrnou snahu NPR vyvolat ve veřejnosti dojem, že izraelské ztráty jsou především civilní, zatímco v řadách Palestinců umírají hlavně příslušníci ozbrojených složek, není tomu tak. Problém

¹⁰ Haider-Markel, D. P.; Joslyn M. R.: *Gun Policy, Opinion, Tragedy, and Blame Attribution: The Conditional Influence of Issue Frames*; *The Journal of Politics*, Vol. 63, No. 2. (May, 2001), str. 522.

¹¹ *National Public Radio* je americká nezisková organizace financována veřejností a soukromníky založená v roce 1970. Jejím účelem je sdružování veřejnoprávních rádií a vytváření a poskytování určitých relací, primárně zpravodajských.

¹² *Fairness and Accuracy in Reporting* je organizace monitorující zpravodajská média. Svým spíše levicovým zaměřením tvoří jakýsi protiklad k *Accuracy in Media*. Jejím cílem je obhajovat a prosazovat větší diverzitu ve zpravodajství a bojovat se zaujatostí a cenzurou. Dále viz.

<http://www.fair.org/index.php?page=100>

¹³ Marmura, S.: *Net Advantage? The Internet, Grassroots Activism and American Middle-Eastern Policy* in *New Media & Society*, Vol. 10, No. 2, 2008, str. 263

spočívá velmi často v získávání informací. Zatímco izraelské ztráty jsou evidovány velice přesně, zjišťování ztrát na palestinských životech je i z praktického hlediska problematické, neboť ranění či mrtví se ne vždy dostanou do nemocnic. Údaje o obětech pak často podléhají politickým tlakům a propagandě, nemluvě o tom, že často ani palestinská správa sama nemá přesné informace. V těchto případech média většinou využívají dat izraelských skupin monitorujících lidská práva, např. *B'Tselem*¹⁴. Ty však z pochopitelných důvodů také nemohou vždy zaručit přesná čísla. Dojem, že v případě ztrát na izraelských životech jsou upřednostňováni civilisté, je pak podmíněný tím, že tito lidé přicházejí o život mj. během bombových nebo raketových útoků, jež jsou pro média svým způsobem „přitažlivá“.

3.2 Faktory ovlivňující posuzování zpráv

Výše byla nastíněna obtížnost získávání informací týkajících se přímých ztrát na životech, jejichž následná interpretace poté může vyznít ve prospěch Izraele. Pro-palestinské skupiny či některé nezávislé skupiny monitorující média (např. FAIR v průzkumu zde použitým nebo *B'Tselem*) však spatřují viktimizaci Izraele hlavně ve zprávách. Podle nich častokrát jednostranně informují o politickém dění, jsou nepřiměřeně shovívavé k rozhodnutím izraelské administrativy, popř. přinášejí pouze část pravdy, která, vytržena-li z kontextu, vyzní úplně jinak.

Vysvětlení tohoto problému může být následující. i když globalizovaná zpravodajská média využívají nových technologií k přenosu zpráv, stále posuzují zahraniční zprávy z jejich místního lokálního pohledu. i nadále by tak neměla být ignorována role národního státu, který, přestože už ztratil své bývalé postavení, stále ovlivňuje prostředí, v němž mediální instituce fungují, ať už skrze legislativu nebo na základě společenské a kulturní roviny.¹⁵

Hillel Nossek tuto teorii opírá o několik následujících tvrzení. Rozhodnutí, jaké zprávy do vysílání nebo vydání zařadit, je závislé na žurnalistech a editorech, kterých je v případě zahraničních zpráv i u velkých mediálních koncernů relativně malý počet. A je-li tedy rozhodovací proces závislý v závěru na jedincích nebo malém kolektivu, nelze pomíjet kulturní prostředí, protože to ovlivňuje osobní stanovisko k domácímu dění, jež má nevyhnutelně vliv na vnímání zahraničního dění. do rozhodování, které

¹⁴ *B'Tselem*, v překladu „v obrazu“, je izraelská nevládní organizace zabývající se sledováním porušování lidských práv na okupovaných územích a informováním izraelské veřejnosti.

¹⁵ Hillel Nossek: *Our News and their News - The Role of National Identity in the Coverage of Foreign News in Journalism*, Vol. 5, No. 3, 2004, str. 345.

zprávy zařadit či ne, pak vstupuje řada dalších faktorů, které na něj působí. Jedná se o profesní zásady jednotlivců, o zájmy média jako celku, který reaguje na mediální prostředí vytvářené i jinými mediálními organizacemi. Ta jsou pak jako celek pod vlivem různých společenských institucí vycházejících z místního společenského systému.¹⁶

O tom, že národní zájmy a vliv prostředí se promítají i do prezentace zahraničních zpráv svědčí následující výsledky studie Matta Visera, který porovnával prezentování izraelsko-palestinského konfliktu v denících *New York Times* a *Ha'aretz* v různých časových obdobích. ve své studii došel k tomu, že *New York Times*, ačkoliv považován za elitní deník, postupně začal dávat stále více prostor izraelské straně před palestinskou. V letech 1987-88 využíval 1,6 krát více izraelských zdrojů, v letech 2000-2001 1,7 krát více a po 11. září následoval prudký nárůst na 2,4 krát větší využívání izraelských zdrojů oproti palestinským. Další názorný příklad je ten, že *New York Times* začal více prezentovat konflikt z izraelské strany pohledu. V období 1987-88, tedy v době, kdy USA nebyly příliš angažovány ve snaze o mírové řešení konfliktu, byly události o 3% více brány z pohledu Palestinců, což je rozdíl na hranici měřitelnosti. V letech 2000-2001, v období druhé intifády, byly obě strany zmiňovány stejnou měrou. Po 11. září však *New York Times* začíná čistě jednostranně vysvětlovat dění konfliktu z izraelské strany.¹⁷ Nejmarkantnější posun je vidět hlavně po 11. září a začátku války proti terorismu. Paradoxní je, že *Ha'aretz* jako izraelský deník dokázal v rámci možností relativně dodržovat paritu.

Jaká je tedy odpověď na otázku, zda je Izrael v médiích viktimizován? V případě amerických, ale i evropských médií, je poměrně běžné přiklánět se více na pravicovou či levicovou stranu politického spektra, z čehož plyne postoj i k událostem souvisejících s Izraelem. Pravicovější média jsou většinou více pro-izraelská, levicovější už méně. Jednotlivé případy zaujatosti, kdy žurnalista či reportér vystupuje jako dlouhodobý apologeta té či oné strany, nejsou výjimkou.¹⁸ i v seriózních denících takoví dostávají prostor, ale je nutno říci, že zaujatost většinou nepřesahuje určité meze a jakási

¹⁶ Ibid., str. 346.

¹⁷ Viser M.: *Attempted Objectivity: An Analysis of the New York Times and Ha'aretz and Their Portrayals of the Palestinian-Israeli Conflict* in *The International Journal of Press/Politics*, Vol. 8, No. 114, 2003, str. 117.

¹⁸ Často obviňována z proti-izraelské zaujatosti byla např. BBC. Dále viz. Gerstenfeld M., Green B.: *Watching the Pro-Israeli Media Watchers* in *Jewish Political Studies Review* No. 16, Vol. 3-4 (Fall 2004), <http://www.jcpa.org/phas/phas-gerstenfeld-f04.htm>; [16. 5. 2008].

rovnováha je zachována tím, že jinému stejně horlivému zastánci opačného názoru je buď dán prostor u konkurence, nebo i přímo ve stejném deníku.

V případě televizních médií je situace podobná. Dvě hlavní soukromé zpravodajské stanice v USA, Fox News a CNN, nabízejí většinou republikánský, resp. demokratický pohled na tutéž událost, a proto je i zde rovnováha relativně zachována. A proč relativně? Jak je uvedeno výše, je stále nutné mít na paměti a respektovat národního identitu médií, subjektivitu reportérů a žurnalistů. Dále je nutno mít na paměti, zda se zprávy, o kterých informují, týkají jejich vlastního národa nebo ne. Vzhledem k tomu, že interpretace zpráv se poměrně často shoduje s národními zájmy dané země a že žurnalisté a reportéři jsou dokonce ochotni vědomě do určité míry podřídit profesní normy těmto zájmům¹⁹, je klíčová dlouhodobá kulturní, ekonomická a politická spřízněnost USA s Izraelem nehledě na změny administrativ. Na základě těchto uvedených informací pak nezbyvá než odvodit takový závěr, v kterém dojdeme k tomu, že vnímání Izraele a záležitostí s ním souvisejících by v očích minimálně amerických médií mělo být z dlouhodobějšího hlediska spíše pro-izraelské.

4 Vojsko-ekonomická pomoc Izraeli

4.1 Geneze americko-izraelské spolupráce

V současné době existuje jen málo států, jejichž spolupráce je na stejné úrovni jako v případě Spojených států a Izraele. Dokonce ani pověstné „zvláštní vztahy“ mezi USA a Velkou Británií, s výjimkou druhé světové války, nejsou tak těsné. Spolupráce mezi Washingtonem a Tel Avivem se však začala rozvíjet až s nástupem demokratické administrativy v USA v 60. letech. Předchozí republikánská vláda prezidenta Eisenhowera totiž zaujala vůči Izraeli odlišný postoj. Navzdory probíhající studené válce nechtěla Izrael podporovat formou prodeje zbraní, aby ho tak přinutila hledat primárně mírové řešení v soužití s okolními arabskými státy.²⁰ Tato strategie však měla naprosto opačný efekt. Sýrie, a především Egypt, hlavní rival Izraele v této době, se začal více a více orientovat na Sovětský svaz, který byl více než ochoten dodávat relativně moderní vybavení. V důsledku narůstající zbrojní nerovnováhy ve prospěch arabských zemí, jež byly oproti všeobecnému očekávání poraženy ve válce

¹⁹ Hillel Nossek: *Our News and their News - The Role of National Identity in the Coverage of Foreign News in Journalism*, Vol. 5, No. 3, 2004, str. 348.

²⁰ Mordechai Gazit: *The Genesis of the US-Israeli Military-Strategic Relationship and the Dimona Issue in Journal of Contemporary History*, Vol. 35, No. 3, (Jul., 2000), str. 415.

z roku 1948, a nadále se nechtěly smířit s existencí židovského státu, musel i Izrael urychleně najít strategického partnera.

Izrael v tomto hledání uspěl až v případě Francie, která začala obchodovat a dodávat vojenský materiál Izraeli počátkem léta 1956. Množství a rychlost dodávek se dále zvýšily poté, co egyptský prezident Násir znárodnil Suezský průplav 26. července 1956. Právě tehdy se Francie rozhodla zakročit vůči Egyptu vojenskou silou. Americká administrativa po suezské válce sice pozměnila svou strategii vůči Blízkému východu do podoby tzv. Eisenhowerovy doktríny z roku 1957, avšak po celou následující dekádu byla Francie hlavním dodavatelem zbraní Izraeli.²¹ Francouzská kapitola skončila až s rozhodnutím De Gaulla v roce 1967, kdy bylo nastoleno embargo na export zbraní do Izraele.²² Naprostá většina západoevropských zemí (a východoevropských samozřejmě také) totiž vnímala šestidenní válku ne jako preventivní akci určenou k znemožnění plánované invaze ze strany Egypta a Sýrie, ale jako agresi židovského státu.

Přestože náhlá ztráta podpory ze strany Francie způsobila Izraeli problémy, neboť např. stíhací letectvo tvořily téměř výhradně francouzské stroje Mirage, velmi brzy se rozvinula spolupráce s USA. Počátek americko-izraelských „zvláštních vztahů“ lze vysledovat už v nástupu Johna F. Kennedyho do prezidentského úřadu. První vlašťovkou bylo Kennedyho rozhodnutí prodat v roce 1962 Izraelcům sofistikovanou protiletadlovou střelu Hawk. Dalším příkladem může být americká snaha přesvědčit Izraelce, aby nebudovali vlastní jaderný arzenál v zájmu nevyprovokování blízkovýchodního závodu v jaderném zbrojení. S tímto souviselo i ujištění Izraele o pomoci ze strany USA, bude-li napaden.²³ Je však nutno připomenout, že v této době se demokratická administrativa stále snažila udržet vztahy na přijatelné úrovni i s arabskými státy, které nechtěla vehnat více do sovětské náruče. V důsledku toho se bránila otevřenému spojení s Izraelem a případná pomoc měla spíše přispět k zachování rovnováhy sil.

Ztráta podpory Francie tak znamenala, že Izraeli zbyl ve světě pouze jediný možný spojenec, a to byly Spojené státy americké. Víc než výmluvně to dokazuje nárůst ekonomických a především vojenských půjček. Pouze během let 1968-1973 půjčily USA Izraeli více než 1,9 mld. USD, což je téměř dvojnásobek oproti období 1948-

²¹ Na základě suezské krize USA deklarovaly v roce 1957 novou doktrínu, jež spočívala v ochraně západních zájmů a nekomunistických zemí i vojenskými prostředky.

²² Mordechai Gazit: *The Genesis of the US-Israeli Military-Strategic Relationship...*, str. 416.

1967.²⁴ Že USA byly skutečným a zároveň jediným nezpochybnitelným spojencem po roce 1967, se ve větší míře potvrdilo nejen během Yom-Kippurské války, kdy USA letecky přepravovaly důležitý vojenský materiál, ale i po ní, kdy Izrael potřeboval diplomatickou a materiální podporu.²⁵

Mohli bychom namítnout, že podpora USA byla poskytnuta čistě z politického důvodu jako protiklad dlouhodobé podpory ze strany SSSR, což je samozřejmě pravda. Na druhou stranu pokud se opět podíváme na čísla ohledně vojensko-ekonomické podpory, zjistíme doslova raketový nárůst oproti předchozím rokům, jehož nemalou část tvořily nově i granty. Tento nárůst výrazněji neovlivnilo ani stahování se USA z Vietnamu a probíhající ekonomická krize, jíž byla válka v jihovýchodní Asii důsledkem. Vztahy mezi Izraelem a USA, co se týče finanční pomoci, dostaly nový rozměr počátkem roku 1985, kdy USA začaly pravidelně posílat finanční pomoc v průměrné výši 3 mld. USD ročně, a to pouze ve formě grantů. Tento stav trvá víceméně až dodnes.

Mimo ekonomickou pomoc, která po celou dobu 90. let zůstávala víceméně nezměněná, i jiné faktory zůstaly relativně neměnné. Ačkoli všechny ostatní země jsou povinny utratit jejich vojenskou pomoc za americké vojenské vybavení, Izraeli je povoleno utratit značné procento ekonomické pomoci na domácí vojenskou produkci a/nebo vojenský výzkum. Tímto se USA do jisté míry zbavují možnosti nechat vydělat vlastním zbrojním firmám a jejím zaměstnancům. Vojenská a ekonomická pomoc, kterou USA Izraeli poskytnou, je tedy z finančního hlediska ztrátová. V tabulkách však nenajdeme vedlejší ztráty, mezi něž se např. řadí i to, že někteří američtí výrobci zbraní, jež dodávají své produkty Izraeli, se rozhodli nakupovat dílčí komponenty také v Izraeli, čímž USA svým způsobem přichází o další peníze na úkor izraelské ekonomiky.²⁶

4.2 Komplikace v americko-izraelských vztazích

Vztahy mezi USA a Izraelem však zdaleka nebyly bez komplikací, jak by se mohlo na první pohled zdát. Je běžné, že spojenci mají na různé záležitosti jiný názor. Méně běžné je, že Izrael, jako žádná jiná země závisící tak významně na vojenské, ekonomické a politické podpoře USA dlouhodobě figuruje ve výročních zprávách

²³ Foreign Relations of the United State, 1961-1963, vol. XVIII, 27 December 1962, str. 276-282.

²⁴ Viz. Jewish Virtual Library: *U.S. Assistance to Israel*; http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/U.S._Assistance_to_Israel1.html; [20. 10. 2007].

²⁵ K analýze izraelské národní bezpečnosti po r. 1973 doporučují Efraim Inbar: *Israeli National Security, 1973-96* in The Annals of the American Academy of Political and Social Science 1998; str. 555-5 62.

ONCIX²⁷ - úřadu zodpovědného za řízení americké kontrašpionáže. Izrael totiž podniká řadu kroků, jež by za jiných okolností vedly k značnému ochlazení vzájemných vztahů. Mezi tyto nejzávažnější kroky patří především vojenská a ekonomická špionáž. Na seznamu těchto zemí jsou pravidelně i jiné evropské země, jmenovitě Francie a Německo. Izraelská špionáž se však od špionáží ostatních zemí odlišuje právě velmi těsnou spoluprací Izraele s USA.

Pravděpodobně největší skandál ohledně vojenské špionáže se odehrál v roce 1985, kdy FBI zatkla analytika amerického námořnictva Jonathana Pollarda za poskytování tajných informací izraelským představitelům. Pollard byl odsouzen na doživotí, jeho žena na pět let. Případ byl mimořádný tím, že spojení s izraelskou administrativou byla evidentní a pod tíhou důkazů se musela přiznat, což však neučinila dříve než v roce 1998 za vlády Benjamina Netanyahu.²⁸

Konec studené války na agresivitu získávání citlivých informací měl víceméně nulový efekt. Washington Times na základě zprávy *Defense Industrial Security: Weaknesses in US Security Arrangements With Foreign-Owned Defense Contractors* vydanou General Accounting Office, označil Izrael jako zemi provádějící nejagresivnější špionážní operace proti USA ze všech jejích spojenců.²⁹ Další případ špionáže pronikl na veřejnost v roce 2004, kdy dva vysocí činitelé pro-izraelské lobby AIPAC byli obviněni z předávání důvěrných materiálů novinářům a izraelským představitelům od roku 1999. Tento případ je zatím stále vyšetřován, avšak obvinění z konspirace už byla vznesena.

5 Historie izraelské lobby, kým je tvořena a jak funguje

Izraelské lobby byl, je a s největší pravděpodobností i bude přičítán někdy až mytický vliv na zahraniční politiku USA vzhledem k Blízkému východu a z něho plynoucí dopady. To, jestli je vliv této lobby vnímán pozitivně či negativně do značné míry závisí na řadě mnoha faktorů, mimo jiné na dosaženém vzdělání posuzujícího, jeho

²⁶ Phyllis Bennis: *Plus Ça Change, Plus Ça La Meme Chose: US Aid to Israel* in Middle East Report, No. 207, (Summer, 1998), str. 29.

²⁷ ONCIX – Office of National Counterintelligence Executive je úřad zodpovědný za řízení americké kontrašpionáže. V roce 2001 nahradil National Counterintelligence Center, který byl zřízen v roce 1994. Primární úlohou ONCIX je řízení spolupráce mezi americkými zpravodajskými organizacemi.

²⁸ Jewish Library: *Jonathan Pollard*, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsourc/US-Israel/pollard.html>; [16.4. 2008].

²⁹ Shawn L. Twing: *Pentagon, GAO Report Israeli Espionage And Illegal Technology Retransfer* in Washington Report on Middle East Affairs, <http://www.wrmea.com/backissues/0496/9604014.htm>; [11.4. 2008].

náboženském vyznání, státní příslušnosti, politickém přesvědčení aj. Ostatně právě kvůli tomu je společnost při pohledu na izraelsko-palestinský konflikt tak rozdělená. Co je však jisté, je to, že izraelská lobby v každém případě vliv má.

První opravdu organizovanou pro-izraelskou lobby byla Sionistická organizace založená z popudu Theodora Herzla, který usiloval o vytvoření samostatného židovského státu v Palestině výhradně skrze vysokou politiku. Sionistická organizace byla založena v roce 1897 na prvním sionistickém kongresu v Basileji v souvislosti se čtvrtým bodem kongresu. Tento bod ustanovil hlavní cíl - učinění přípravných kroků k dosažení souhlasu vlád, nutného k uskutečnění sionistického cíle.³⁰ K jeho naplnění by došlo už před první světovou válkou nebýt mladoturecké revoluce z roku 1908, která překazila smlouvu s tureckým sultánem Abdulhamidem II. Ten byl ochoten za finanční výpomoc přiznat Židům v Palestině status podobný anglickým výsadním koloniím.³¹ Kvůli této neočekávané komplikaci Židé museli čekat dalších čtyřicet let.

Zásadním milníkem v historii izraelské lobby byla rezoluce Valného shromáždění OSN číslo 181 o rozdělení Palestiny na židovskou a palestinskou část vydaná 29. listopadu 1947, která de facto naplnila jejich snažení. Úspěch při hlasování o této rezoluci se pak často připisuje hlavně izraelské lobby. Ta se o její schválení samozřejmě také zasloužila, avšak za relevantní je třeba brát i argument historika Arnolda Krammera, podle něhož bylo rozdělení Palestiny už spíše předmětem zájmu supervelmocí, obzvláště SSSR.³²

Po vzniku Izraele se lobby orientovala především na zajištění vojenské, popř. finanční podpory Izraeli. Její počínání ale bylo částečně zastíněno studenou válkou, díky čemuž různé pro-izraelské skupiny nebyly tolik vidět. Období od 50. do konce 70. let je popsáno v předchozí kapitole. Do centra pozornosti se lobby opět dostává počátkem 80. let, což je z velké míry spjato s nástupem Ronalda Reagana a jeho rozsáhlé spolupráce s křesťanskými představiteli jako Jerry Falwell, Tom DeLay, Robert Grant či Pat Robertson.³³ Proč jsou dávána do spojitosti s izraelskou lobby americké křesťanské duchovní „celebrity“? K vysvětlení je třeba si upřesnit několik pojmů a poukázat na to, kdo je součástí izraelské lobby.

³⁰ Krupp, M.: *Sionismus a stát Izrael – historický nástin*, Vyšehrad, Praha, 1999, str. 24.

³¹ *Ibid.*, str. 58.

³² o motivech, jež vedly SSSR k rozdělení Palestiny více v Arnold Krammer: *Soviet Motives in the Partition of Palestine, 1947-48* in *Journal of Palestine Studies*, Vol. 2, No. 2 (Winter, 1973), str. 102-119.

³³ Michael Massing: *The Storm over the Israel Lobby* in *The New York Review of Books*, June 8, 2006, <http://www.shalomctr.org/node/1127>, [14. 4. 2008].

Ve prospěch Izraele se snaží vystupovat či lobbovat řada organizací. V této souvislosti se často odkazuje na „židovskou lobby“ ve snaze popsat židovský politický vliv ve Spojených státech. Tento termín je však vágní a neadekvátní. Ačkoliv je pravda, že američtí Židé jsou někdy reprezentováni lobbyisty, přímý pokus ovlivnit utváření politiky je pouze jedna z mnoha možností lobby, jak ovlivnit legislativní i exekutivní část politiky.³⁴

Nejznámější registrovanou lobby, která se intenzivně zabývá přímým lobbováním, je *American-Israeli Public Affairs Committee* (dále jen AIPAC). Této skupině se bude podrobněji věnovat následující kapitola. V jejím úsilí ji však bohatě vypomáhají mnohé další organizace, které se však zaměřují na nepřímou lobby. Příkladem může být *B'nai B'rith* nebo *Anti Defamation League*. Nejčastěji se orientují na šíření zpráv ohledně americko-izraelské spolupráce, přispívají na charitu, vytvářejí různá občanská sdružení, pořádají semináře s židovskou tematikou či jiné kulturní události za účelem ovlivnění co nejširší vrstvy veřejnosti. Hlavní americké židovské organizace jsou sdruženy pod zastřešující organizací *Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations*.³⁵

Mimo židovské organizace, jež se různou měrou podílejí na izraelské lobby, hrají velmi důležitou roli i nežidovské, ve většině případů křesťanské organizace schopné ovlivnit miliony voličů. Podpora Izraeli ze strany těchto skupin je především z evropského pohledu specifická, neboť má původ v náboženských motivech. Spolu s židovskými organizacemi však tvoří dohromady izraelskou lobby, která představuje významově přesnější termín, neboť zahrnuje nejen všechny relevantní aktéry, ale její název také přesněji reflektuje cíle této lobby. A jakého druhu je tedy podpora nežidovských, resp. křesťanských skupin Izraeli?

Rozvoj nekonzervativismu v 80. letech přitáhl pozornost velkého množství pravicových protestantů k situaci v Izraeli, potažmo k Blízkému východu jako celku. Tito lidé vnímali podporu Izraeli jako klíčovou pro zachování politického, ale i duchovního přežití Spojených států. Vzhledem k tomu, že jejich podpora byla teologického charakteru spíše než strategického, došlo k tomu, že konec studené války

³⁴ Bard, M. G.: *The Israeli and Arab Lobbies*, Jewish Virtual Library.

³⁵ Internetový seznam na stránce www.conferenceofpresidents.org/ uvádí padesát hlavních organizací včetně odkazů na vlastní stránky každé z nich.

a rozpad „říše zla“ neznamenal její konec, přestože nutnost politického přežití USA byla zajištěna.³⁶

Podpora pravicových náboženských skupin navíc měla nečekaný vedlejší účinek na financování pro-izraelských kandidátů. Řada nově vzniklých pro-izraelských zájmových skupin často zastávala pravicovější názory na řešení určitých problémů než většina Židů, a to jak v otázkách spojených s Izraelem, tak v domácích záležitostech, jako např. fiskální politika či potraty. A protože politická angažovanost těchto skupin obyvatelstva od 80. let rapidně vzrostla a nadále trvá především v konzervativních státech, kde je její podpora zásadní, putují i příspěvky na volební kampaně více konzervativním kandidátům reprezentovaných obvykle republikány.³⁷

Teologické motivy pravicových křesťanů podporujících Izrael jsou konstituovány v eschatologii Nové křesťanské pravice³⁸, podle níž je Izrael klíčem k duchovní spáse. Podle křesťanských fundamentalistů je vytvoření moderního židovského Izraele součástí biblických proroctví, dle nichž by mělo dojít k druhému příchodu Spasitele na svět. Právě tyto skupiny patří k nejhlasitějším odpůrcům stahování osadníků z okupovaných území. Ovšem příchod Židů do Izraele je pouze jedna část proroctví. V druhé části by totiž mělo dojít k jejich konverzi. V zájmu zachování podpory však tuto část pomíjejí hlavní představitelé křesťanských, ale hlavně židovských skupin. Dá se říci, že zastávání pro-izraelských postojů, které ovšem ve svém důsledku Izraeli málokdy pomáhají, je u této skupiny čistě účelové.

Jakkoliv tyto motivy soudíme, je nutné poznamenat, že konzervativní křesťané v současné době tvoří většinu republikánské strany a politická lobby, jakou je např. *Christian Coalition*³⁹, reprezentuje značný volební potenciál. *Christian Coalition* v současné době tvrdí, že počet jejích členů se odhaduje na přibližně 1,5 milionu. Ne všichni samozřejmě patří mezi radikální křídla evangelikálů⁴⁰ sledující biblická proroctví, avšak velká část z nich se určitými náboženskými motivy řídí. U těchto skupin je pak charakteristická vysoká schopnost mobilizovat se za určitým cílem, což

³⁶ Bennis, Phyllis; Mansour, K.: *Praise God and Pass the Ammunition! The Changing Nature of Israel's US Backers*; Middle East Report, No. 208, Autumn 1998, str. 18.

³⁷ Ibid.

³⁸ Přeloženo z *New Christian Right*.

³⁹ Dříve známá jako *Christian Coalition, Inc.* Byla založena televangelistou Pat Robertsonem jako politická organizace sdružující křesťanskou pravici. Organizace byla na vrcholu svého vlivu především od druhé poloviny do konce 90. let, kdy disponovala značným vlivem na republikánskou většinu v Kongresu.

⁴⁰ V současném prostředí USA se termín evangelikál požívá k označení protestantských denominací, jež stojí mezi liberálními a fundamentálními věroučnými principy. Klíčovými hodnotami je osobní konverze ke křesťanství, úcta k biblickým autoritám a důraz na zmrtvýchvstání.

dokazují jak miliony dolarů vybraných na pomoc Izraeli, tak i řada rozsáhlých shromáždění.⁴¹ Tyto organizace by tak v žádném případě neměly být podceňovány.

6 AIPAC a přímé a nepřímé prostředky lobbyingu

Zeptáte-li se kohokoliv, kdo je zasvěcen do politického dění ve Washingtonu D. C., co se mu vybaví v souvislosti s projednáváním záležitostí týkajících se Izraele, velice pravděpodobně odpoví jedním slovem - AIPAC. *American Israel Public Affairs Committee* byla založena roku 1951 Izaijášem L. Kenenem pod původním názvem *American Zionist Committee for Public Affairs*. o rok později byl název změněn na současný z důvodu snížení předsudků, které vyvolával. Z malé skupiny v padesátých letech se v průběhu času stala organizace o více než sto tisíci členech. Sám AIPAC o sobě prohlašuje, že je každý rok zapojen do více než stovky legislativních a politických iniciativ směřujících k rozšíření a prohloubení americko-izraelských vztahů. Hlavní cíl této organizace je zabezpečení vitální podpory Izraeli ze strany USA. Za tímto účelem úzce spolupracuje s americkou legislativou i exekutivou.⁴²

Co se týče organizace a její struktury, AIPAC je nezisková organizace registrovaná jako domácí lobby. V poslední době ale sílí hlasy, aby byl AIPAC přinucen registrovat se jako zahraniční lobby, a tudíž byl podroben přísnějším pravidlům, neboť podle řady kritiků je velice těsně spjat s Izraelem. Organizace spadá do sekce 501-C (4) amerického daňového zákoníku, který ji mimo jiné ukládá povinnost platit daně. Financována je výhradně ze soukromých zdrojů a popírá jakýkoliv příjem finančních prostředků od izraelské vlády, zahraničních skupin nebo jiných národních organizací, což má ze své podstaty také zakázáno. Vzhledem k tomu, že se nejedná o tzv. politický akční výbor (*Political Action Committee*), jak by poslední tři písmena v názvu mohli napovídat, oficiálně se nehlásí k žádným kandidátům a ani jim nepřispívá na volební kampaně. Toliko hovoří oficiální stránky AIPAC.⁴³ Jaké jsou skutečné možnosti a prostředky AIPAC se však dá změřit jen obtížně a ještě hůře dokázat, protože obvykle je v zájmu jak lobbistů tak lobbovaných, aby se tyto záležitosti pokud možno co nejméně dostaly na veřejnost.

⁴¹ Marmura S.: *a Net advantage? The Internet, Grassroots Activism and American Middle-Eastern policy* in *New Media Society*, Vol. 10, 2008, str. 258.

⁴² Oficiální informace o AIPAC www.aipac.org/about_AIPAC/Learn_About_AIPAC/26.asp#; [25. 10. 2008].

⁴³ Domovské stránky AIPAC www.aipac.org

Výše zmíněná nestrannost výboru je dosti specifická. AIPAC opravdu není spojen výhradně s republikány, jak se široká veřejnost v dnešní době domnívá, nebo s demokraty. Důvod je samozřejmý, a to zachovat si co nejširší pole působnosti a co nejvíce možných příznivců. Specifičnost nestrannosti se pak projevuje tím, že AIPAC spolu s jinými pro-izraelskými uskupeními podporuje pravděpodobného vítěze, samozřejmě za podmínek, že se jeho stanoviska v zásadě shodují s jejich vlastními. Pokud bychom však přesto chtěli asociovat tuto lobby s politickými stranami, byli by to právě demokraté, kteří dostávají nejvíce pro-izraelské finanční podpory, jak ve svém textu „The Storm over the Israel Lobby” uvádí Michael Massing. Mezi hlavní obránce AIPAC na půdě Kongresu patří Nancy Pelosi, současná mluvčí Sněmovny reprezentantů, Steny Hoyer, vůdce demokratické většiny v dolní komoře, ale i současná kandidátka na prezidentské křeslo Hillary Clinton, jež od roku 1998, kdy podpořila vznik palestinského státu, hlasuje téměř vždy v souladu se zájmy AIPAC.⁴⁴

Je tedy jisté, že AIPAC reprezentuje velmi vlivnou politickou organizaci. Pro ilustraci, studie *National Journal* z března 2005 označila AIPAC jako druhou nejvlivnější lobby ve Washingtonu spolu s Americkou asociací důchodců.⁴⁵ Je příznačné, že prvenství si uchránila *National Rifle Association*, avšak s mnohem větším volebním potenciálem. Na druhou stranu i AIPAC, který se specializuje na přímý lobbying, dokázal zmobilizovat podporu podstatné části řadových občanů, když např. v březnu 2003 demonstrovalo na pět tisíc aktivistů ve Washingtonu, aby vyjádřili své výhrady ohledně mírového plánu George W. Bushe pro Palestinu známého jako *Road Map for Peace*.⁴⁶

Proč je v amerických volbách důležité získat podporu židovských voličů? Záleží na druhu voleb. Nejvíce potřeba jsou při prezidentských, popř. senátních volbách, což je dáno americkým systémem, kde vítěz v daném státě získá všechny hlasy volitelů. Z celkových 6,4 milionu Židů žije přibližně 92% v klíčových státech jako New York, Kalifornie, Florida, Pensylvánie, New Jersey či Massachusetts.⁴⁷ Pouze těchto šest států

⁴⁴ Massing, M.: *The Storm over the Israel Lobby* in The New York Review of Books, June 8, 2006, elektronická verze bez číslovaných stránek.

⁴⁵ Mearsheimer, J. J.; Walt, S. M.: *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy*, March 2006, RWP06-11, str. 15, [http://ksgnotes1.harvard.edu/Research/wpaper.nsf/rwp/RWP06-011/\\$File/rwp_06_011_walt.pdf](http://ksgnotes1.harvard.edu/Research/wpaper.nsf/rwp/RWP06-011/$File/rwp_06_011_walt.pdf); [22. 10. 2008]. Ve své práci jsem využil původní nezměněný text publikovaný na stránkách Harvardské university. Tato práce byla posléze přepracována a vydána v London Review of Books, Vol. 28, No. 6, March 23, 2006.

⁴⁶ Marmura S.: *a net advantage?* in New Media Society, Vol. 10, 2008, str. 257, 258.

⁴⁷ Jewish Virtual Library: *Jewish Population of the United States by State*, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/usjewpop.html>; [13. 4. 2008].

má dohromady 135 volitelských hlasů. Kromě státu New York netvoří Židé sice více jak 5% populace, ale jak ukazují těsné případy voleb z roku 2000 nebo současných primárek demokratické strany, často rozhoduje každé procento. Pokud navíc připočítáme nežidovské pro-izraelské voliče, je zřejmé, že zastávání pro-arabské, resp. proti-izraelské politiky může mít na volby neblahé důsledky. Neméně důležitý aspekt je ten, že američtí Židé patří mezi důležité dárcy finančních příspěvků na kampaně.⁴⁸

Židovský politický aktivismus navíc nutí kongresmany obzvláště s prezidentskými ambicemi zvažovat, jak může nekonzistentní záznam o hlasování ve věcech spojených s Izraelem ovlivnit jejich politickou budoucnost. Žádnému z kandidátů neprospěje zastávání otevřeně anti-izraelských postojů, zvážíme-li jak ztrátu případných příspěvků pro nominační kampaň, tak ztrátu židovských a i mnoha nežidovských hlasů. Potenciální kandidáti jsou tak spíše podněcováni k zaujetí pro-izraelských stanovisek, což samozřejmě posiluje podporu Izraele v Kongresu. Oprávnění kandidáti na získání přízně židovských voličů musí být navíc citliví k jejich zájmům. Následná zahraniční politika vítězného kandidáta tak bude ovlivněna, nikoliv ale nutně vázána předvolebními sliby.⁴⁹

Výše zmíněná problematika se týkala tzv. neformální lobby. V té AIPAC příliš nefiguruje a přenechává tuto oblast jiným organizacím. Její specializací je formální, neboli přímá lobby. Mechanismy zde používané jsou mnohem cílenější, to jim však neubírá na efektivitě. Typickým příkladem je výše zmíněné sledování projevů kongresmanů, vedení vlastních záznamů o tom, jak hlasovali a následné předávání těchto informací politickým akčním výborům s radou, koho a jak ne/podpořit. Tak AIPAC de facto přímo ovlivňuje financování předvolebních kampaní, aniž by byl registrován jako akční výbor. Pouze v roce 2004, tedy v roce, kdy se sešly volby do Kongresu i prezidentské volby, poskytly pro-izraelské akční výbory svým kandidátům více než 3,1 mil. USD. K poskytnutým penězům však musíme započítat i dary od jednotlivců, které přesáhly hranici více než 2,9 mil. USD.⁵⁰

V neposlední řadě další významnou charakteristikou pro-izraelské lobby je pozoruhodná úspěšnost při potlačování kritiky. Politici, kteří se jí odváží postavit, značně riskují. Když kupříkladu Howard Dean při své volební kampani v roce 2004 volal po spravedlivém přístupu k Izraeli, jeho šance získat prezidentskou nominaci

⁴⁸ Bard, M. G.: *The Israeli and Arab Lobbies*, Jewish Virtual Library.

⁴⁹ Ibid.

za Demokratickou stranu byly znatelně poškozeny.⁵¹ Za podobně ovlivněnou bývá některými autory považována i akademická půda. Příkladem může být dnes už dobře známý text profesorů Walta a Mearsheimera „The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy“.⁵²

Ač byl obsah Mearsheimerova a Waltova textu vůči izraelské lobby značně kritický až podjatý, argumenty často uměle vykonstruované, použité citáty vytržené z kontextu a samotná teze poplatná době, v kritice, která se na autory snesla, stejně často figurovaly osobně laděné útoky osočující autory v lepším případě z vytváření protižidovsky laděného prostředí na univerzitních kampusech či rovnou z antisemitismu.⁵³ Právě označení antisionista nebo antisemita je jeden z nejpoužívanějších postupů radikálních zastánců izraelské politiky, jemuž se lze v médiích jen obtížně bránit. Jiný, podobně účinný postup k umlčení nepohodlných názorů center pro mezinárodní vztahy zabývajících se Blízkým východem je pak prosté stažení finanční příspěvků.

7 Relevance Izraele jako strategického partnera

Izrael hrál klíčovou roli jako strategický zástupce a partner během studené války nejen na Blízkém východě, ale i v Africe, Asii a Latinské Americe. Kolaps Sovětského svazu a americké vítězství ve válce v Perském zálivu přeuspořádalo politickou mapu regionu. Klíčové americké regionální zájmy (zabezpečení přístupu k ropě a udržování strategické přítomnosti) přetrvávaly, zatímco garantování stability obchodně nakloněných blízkovýchodních režimů získalo novou prioritu. Ačkoliv cíle byly jasné, prostředky sloužící k ochraně amerických strategických zájmů nikoliv.⁵⁴ S teroristickým útokem z 11. září však rychle nabraly konkrétní podobu nejprve v Afghánistánu a posléze i v Iráku.

⁵⁰ OpenSecrets.org: *Pro-Israel PAC Contributions to Federal Candidates in Election cycle 2004*; <http://www.opensecrets.org/industries/contrib.asp?Ind=Q05&Cycle=2004>; [22.4. 2008].

⁵¹ Ačkoliv je pravda, že zásadní podíl na neúspěchu si způsobil sám ve svém proslaveném projevu po prohře v primárkách v Iowě; Soros, G.: *On Israel, America and AIPAC* in New York Books, Vol. 54, No. 6, April 12, 2007, <http://www.nybooks.com/articles/20030>; [21.11. 2007].

⁵² Mearsheimer, J. J.; Walt, S. M.: *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy*, March 2006, RWP06-11.

⁵³ Anti Defamation League: *Mearsheimer and Walt's Anti-Jewish Screech: a Relentless Assault in Scholarly Guise*, March 24, 2006, http://www.adl.org/Israel/mearsheimer_walt.asp; [23.11. 2007]; Dershowitz, A.: *Voices of Antisemitism*, www.alandershowitz.com/news.php; [26.12. 2007]; Pipes, D.: *Is Campus Watch Part of a Conspiracy?* in <http://www.danielpipes.org/article/3581>; [16. 3. 2008].

⁵⁴ Bennis, Phyllis; Mansour, K.: *Praise God and Pass the Ammunition! The Changing Nature of Israel's US Backers*; Middle East Report, No. 208, Autumn 1998, str. 16.

Právě s prudkým nárůstem americké vojenské přítomnosti v oblasti po roce 2003 souvisí další aspekt vojensko-ekonomické pomoci Izraeli. Stále hlasitěji pronikaly a pronikají na veřejnost ohlasy, jež kritizují neustálou podporu Izraele. Příčina tohoto problému, jak bylo zmíněno výše, se datuje do doby administrativy George Bushe staršího. Izrael byl zcela oprávněně chápán jako důležitý spojenec Západu v období studené války.⁵⁵ S jejím koncem se ale USA od Izraele neodvrátily. V průběhu devadesátých let bylo partnerství mezi USA a Izraelem odůvodňováno jeho strategickou hodnotou pro USA a morální povinností pomáhat jedinému státu s demokratickým režimem západního typu na Blízkém východě. Po 11. září byly tyto motivy zdůrazňovány ještě více. Je však Izrael opravdu tak významný partner? Jaká je jeho strategická hodnota pro USA v době, kdy studenou válku vystřídala válka proti terorismu? Skutečnost, že podpora Izraele z americké strany je odůvodněná, je důležitá pro zpochybnění tvrzení o destruktivním vlivu izraelské lobby na zahraniční politiku USA na Blízkém východě v tom smyslu, že izraelská lobby nejde proti ní, nýbrž ji v rámci možností pouze více či méně úspěšně ovlivňuje.

7.1 Motivy Spojených států

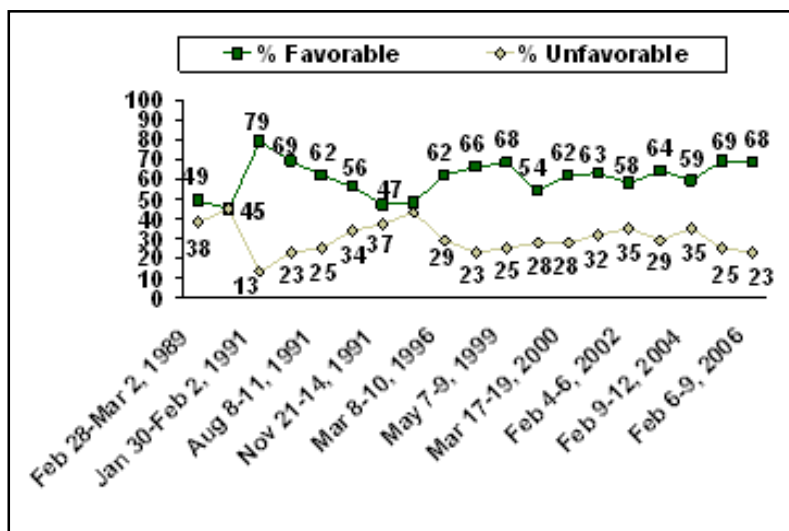
První klíčovou otázkou, jež je nutno zodpovědět je, proč by USA vůbec měly považovat Izrael stále za svého klíčového partnera na Blízkém východě. Důležité je právě slovo klíčového, neboť mezi významné partnery patří i arabské státy, jmenovitě Egypt a především Saudská Arábie, o čemž svědčí nadstandardní politická a vojenská spolupráce. Saudská Arábie je například jediný arabský stát disponující moderní americkou vojenskou technikou jako jsou stíhačky F-15, letouny AWACS či tanky M-1 Abrams.⁵⁶ Proč by se tedy USA neměly od Izraele odvrátit, když, dle profesorů Stephena Walta a Johna Mearsheimera, je Izrael spíše strategickou přítěží, která způsobila USA a jejich evropským spojencům řadu problémů už během studené války a stále se negativně podepisuje na vztazích s arabskými státy, čehož důsledkem je kupříkladu neustále rostoucí cena ropy?⁵⁷ Důvody jsou dvojího druhu - morální a politicko-strategické.

Mezi morální důvody patří dozajista fakt, že USA byly hlavním aktérem prosazujícím vznik státu Izrael. Spojené státy, přestože se v blízkovýchodním regionu

⁵⁵ Více o spolupráci USA a Izraele v 70. a 80. letech viz. Stork, J.: *Israel as a Strategic Asset*, MERIP Reports, No. 105, May, 1982, str. 3-13+32.

⁵⁶ Další státy mimo USA disponující touto technikou jsou pouze Izrael, Japonsko a Jižní Korea.

začaly angažovat relativně pozdě, si s Izraelem vytvořily „zvláštní vztahy“. Hlavním společným prvkem obou zemí je demokracie. Izrael byl a stále je jedinou zemí v oblasti se skutečně rozvinutou demokracií a všemi s ní souvisejícími aspekty, mj. občanské, náboženské a politické svobody.⁵⁸ Ačkoliv řada organizací monitorujících lidská práva má značné výhrady k chování izraelské správy vůči Palestincům, v porovnání s okolními státy je Izrael v otázce lidských práv hodnocen ze západního úhlu pohledu stále nejlépe.



Samotné morální imperativy mají význam v postoji k Izraeli spíše pro veřejnost, což dokládá průzkum veřejného mínění v USA z let 1989-2006 prováděný společností Gallup. Jako odpověď na otázku, jak

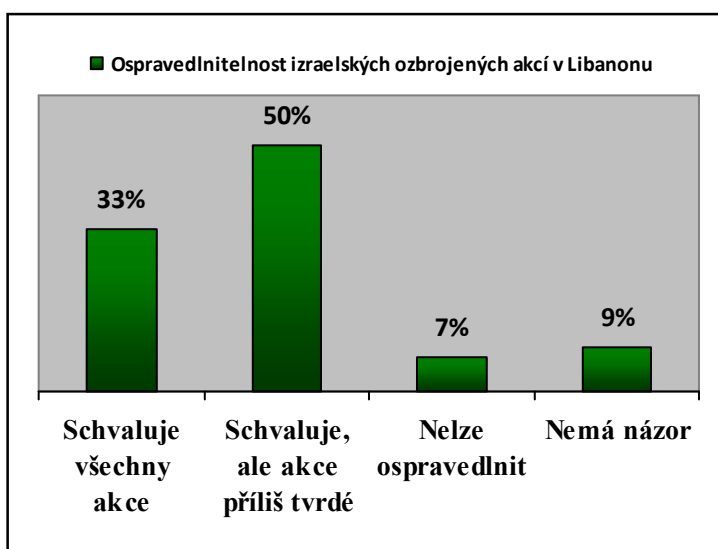
Američané hodnotí Izrael, odpovědělo v únoru 2006 68% respondentů příznivě, zatímco 23% jej hodnotilo nepříznivě. Nejpozitivnějších hodnot se Izrael těšil v době války v Perském zálivu v lednu 1991, kdy se příznivě vyjádřilo 79%. Nejméně pozitivní výsledky byly paradoxně zjištěny v listopadu téhož roku s historickým minimem 49% pozitivních odpovědí.⁵⁹

⁵⁷ Mearsheimer, J. J.; Walt, S. M.: *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy*, March 2006, RWP06-11, str. 4.

⁵⁸ William J. Bennett: *Moral Clarity and the Middle East* in *National Review*, July 22, 2003, <http://www.nationalreview.com/comment/comment-bennett072203.asp>; [6. 4. 2008].

⁵⁹ Viz. graf vnímání Izraele během let 1989-2006; <http://www.gallup.com/poll/23788/Gallup-Poll-Review-Americans-Middle-East.aspx>; [8. 4. 2008].

V otázce bezpečnosti Izraele se pocit odpovědnosti u Američanů projevuje ještě více. Během války v Libanonu v roce 2006 83% respondentů schvalovalo vojenské akce, přestože 50% z nich je označilo jako za neadekvátní.⁶⁰



Díky velmi podobným kulturním hodnotám se začala

rozvíjet rozsáhlá spolupráce i na společenské úrovni, kde důležitou roli hraje vzdělávání a věda. Kupříkladu izraelští intelektuálové jsou na americké půdě zastoupeni v relativně větším počtu, než jejich kolegové z jiných ne-anglicky hovořících zemí, a zahrnují osobnosti jako Abba Eban, Amos Oz či David Grossman. V některých oblastech, jako jsou biblická a blízkovýchodní studia, dokonce řídí výzkumnou agendu.⁶¹ Neméně důležitá je i náboženská spřízněnost, která byla zmíněna blíže v předchozích kapitolách.

7.2 Společné zájmy

Výše uvedené příklady měly svůj nezanedbatelný vliv na to, že USA se od Izraele neodklonily ani po konci studené války, neboť vzniklé kulturně-ekonomické vazby⁶² na rozdíl od čistě vojenských nebo politických jsou dlouhodobějšího rázu a nepodléhají tak snadno náhlým změnám. Kulturní vazby samotné však nevysvětlují vysokou intenzitu spolupráce. K tomuto je zapotřebí zhodnotit právě a především společné či velmi podobné vojensko-politické zájmy.⁶³

Hlavní vojensko-politický zájem obou zemí je zajištění vnější bezpečnosti Izraele. Walt a Mearsheimer argumentují tím, že tato bezpečnost je již zajištěna, protože Izrael disponuje nejsilnější a nejmodernější armádou v regionu a zároveň jako

⁶⁰ Viz. graf Ospravedlnitelnost izraelských ozbrojených akcí v Libanonu; <http://www.gallup.com/poll/23887/Half-Americans-Approve-Israels-Military-Attacks-Lebanon.aspx>; [8. 4. 2008].

⁶¹ Mitchell G. Bard; Daniel Pipes: *How Special is the U.S.-Israel Relationship?* in Middle East Quarterly, June 1997, <http://www.danielpipes.org/article/282>; [6. 4. 2008].

⁶² Např. dohoda o volném obchodu z roku 1985 (vůbec první svého druhu podepsaná americkou vládou, sloužila jako model pro dohodu s Kanadou a posléze s Mexikem), dohoda o spolupráci v zemědělství z r. 1996 atd.

⁶³ Stephen Zunes: *Why the U.S. Supports Israel* in Foreign Policy in Focus, May 2002, <http://www.fpif.org/papers/usisrael.html>; [10. 4. 2008].

jediný stát vlastní jaderné zbraně.⁶⁴ Toto je pravda pouze částečně. Izraeli sice bezprostředně nehrozí napadení ze strany jeho sousedů, což je dáno pádem režimu Saddáma Husajna, masivní přítomností amerických vojsk a upadající vojenskou silou Sýrie po rozpadu SSSR. Výše zmínění profesori však naprosto pomíjí hrozby z nejvyšších míst Íránu a zapomínají na fakt, že Izrael byl za dobu své relativně krátké existence nucen čtyřikrát bojovat o své přežití a nikdo nemůže navzdory všeobecným očekáváním zaručit, že se tak nestane znovu. Pro všechny tyto války bylo charakteristické, že arabské státy si mohly dovolit agresi, neboť i v případě neúspěchů, které byly značné, jim nikdy nehrozilo celkové zničení, což se o Izraeli prohlásit nedalo a nadále nedá. Další charakteristickým rysem byla nutnost v konfliktu zvítězit co nejrychleji, neboť přestože Izrael může nasadit v jednom okamžiku obrovskou sílu, nemůže si ji dovolit udržovat příliš dlouho. Jako dostatečně vypovídající může v tomto směru sloužit válka v Libanonu, k níž došlo v roce 2006.

Výše zmíněné ospravedlňuje nutnost Izraele neustále si udržovat vojenskou nadřazenost, jež by se dala připodobnit k britské zásadě dvou předí. Samotná vojenská rovnováha by totiž nemusela být pro zajištění bezpečnosti dostatečná. Vzhledem k omezeným možnostem židovského státu je podpora USA zásadní.

Následkem předchozích válek bylo uzavření mírových smluv s Jordánskem a Egyptem. Rovněž Sýrie dala najevo přání uzavřít mír, bude-li vyřešena otázka Golanských výšin. V poslední době je tak jediným potenciálním agresorem Írán. Jeho nebezpečí pro Izrael plyne spíše než z otevřené agrese z podpory Hizballáhu a terorismu jako takového. Otázkou pak zůstává reálnost nebezpečí plynoucího z íránské snahy získat jaderné zbraně.

Jaké však plynou USA přímé výhody z vojensko-politické podpory Izraele? Co se týče politických důvodů, určitě sem lze zařadit boj proti Sýrii a Íránem podporovanému Hizballáhu a jiným radikálním politickým hnutím usilujících o moc v Libanonu a Jordánsku. Dále se jedná o boj proti palestinskému Hamásu, který je také velice pravděpodobně napojen na mezinárodní teroristické skupiny.⁶⁵ o tom, zda je boj proti palestinské vládnoucí straně s rozsáhlou lidovou podporou výhodný pro USA

⁶⁴ Mearsheimer, J. J.; Walt, S. M.: *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy*, March 2006, RWP06-11, str. 8.

⁶⁵ Ilka Schroeder: *Palestinian Authority Elections: Implications for Peace, Regional Security, and U.S. Assistance*; Hearing Before the Subcommittee on the Middle East and Central Asia of the Committee on International Relations, House of Representatives, 109th Congress, Second Session, March 8, 2006; Serial No. 109-206, str. 36, http://commdocs.house.gov/committees/intlrel/hfa26435.000/hfa26435_of.htm; [16. 5. 2008].

a Izrael, se v kontextu mírového procesu se vedou dlouhé diskuse, v nichž obě strany disponují řadou argumentů. Další nespornou, i když mezi veřejností značně nepopulární výhodou, je testování nových zbraní a systémů v boji proti nepříteli většinou vybavenému sovětskými, popřípadě čínskými zbraněmi.⁶⁶ V neposlední řadě USA benefitují ze spolupráce ve vojenském výzkumu⁶⁷ a z nadstandardních vztahů mezi zpravodajskými službami, kde Izrael má oproti americkým službám v regionu lepší pozici. Obzvláště výměna zpravodajských informací a jiných zkušeností cenných v boji proti terorismu se stala po září 2001 jedním z hlavních společných zájmů.

8 Vliv lobby a think-tanků na tvorbu zahraniční politiky USA

Utváření zahraniční politiky USA je vzhledem k její šířce i hloubce nesmírně komplikované, a přestože má Ministerstvo zahraničí dozajista celou řadu expertů, v žádném případě nemohou pokrýt všechny oblasti a aspekty mnoha a mnoha problémů. Obzvláště oblast Blízkého východu a problematika s ní spojená se pro nejednu administrativu stala noční můrou. Částečnou výpomoc při tvorbě rozhodovacího procesu na úrovni Sněmovny reprezentantů, Senátu i exekutivy nabízejí vědecká centra specializovaná na mezinárodní vztahy, jinak přezdívaná think-tanky. Druhou možností volby, v praxi často doplňující stanoviska různých mozkových trustů, nabízejí lobby.

Vzhledem k tomu, že pracovníci think-tanků a hlavně lobby jsou v úzkém spojení s politikou a zastávají určité politické názory a stanoviska (v případě lobby své zájmy), která se pak různými způsoby snaží skrze dostupné prostředky prosadit, je přirozené, že stanoviska různých organizací se v rámci politického spektra liší.⁶⁸ Pro tvorbu politiky je pak důležité, zda při projednávání daného problému vycházejí přizvaní experti či lobbyisté z neokonzervativních, konzervativních nebo liberálních

⁶⁶ Stephen Zunes: *Why the U.S. Supports Israel* in Foreign Policy in Focus, May 2002, <http://www.fpif.org/papers/usisrael.html>; [10. 4. 2008].

⁶⁷ Např. v oblasti nepilotovaných leteckých i pozemních prostředků je Izrael na čele vývoje. USA a Izrael spolupracují i na vývoji střely Arrow sloužící jako ochrana před balistickými raketami krátkého a středního dosahu.

⁶⁸ Mezi nejznámější neokonzervativní think-tanky zabývající se mezinárodními vztahy patří *American Enterprise Institute*, *Project for the New American Century*, *The Heritage Foundation* a *Washington Institute for Near East Policy*. V rámci středového proudu se nalézá *Brookings Institution* a *Council on Foreign Relations*. U této skupiny je označení centristické spíše kompromis, neboť např. *Brookings Institution* většinou stojí na „umírněné levici“, hodnoceno z amerického pohledu. V poslední době byla „kritizována“ za schvalování řady kroků G. W. Bushe. Naopak jako liberální či „progresivní“ se dají označit *Worldwatch Institute* a *Joint Center for Political and Economic Studies*.

zásad, protože jejich výpovědi do značné míry ovlivňují příslušné výbory a komise, které následně připravují podklady pro Kongres či výkonné představitele vlády.

8.1 Postupy think-tanků

Mechanismy, jakými se zástupci think-tanků snaží prezentovat své pohledy a doporučená řešení na danou problematiku, jsou oproti postupům, jakých využívá lobby, mnohem „průhlednější“. Zpravidla se totiž účastní slyšení výborů a podvýborů v rámci Senátu nebo Sněmovny reprezentantů jako svědci. Výpovědi, popřípadě celá slyšení jsou následně uchovávány v archívech, jenž jsou až na výjimky přístupné veřejnosti (kromě záznamů permanentních výborů pro zpravodajské služby).⁶⁹ Tyto záznamy jsou spíše nepřímým důkazem o jejich vlivu, přesto mají určitou vypovídající hodnotu. K ilustrování možného vlivu think-tanků jsem se rozhodl použít záznam z následujícího slyšení. Nezabývá se sice přímo vojensko-ekonomickou pomocí izraelské vládě, což je dáno tím, že z období 2000-2006 nejsou žádné takové záznamy přístupné⁷⁰, ale v rámci možností poměrně dobře dokumentuje použité mechanismy a jejich vliv na konkrétní podvýbor.

Záznam pochází z jednání sněmovního Podvýboru pro Blízký východ a střední Asii, které se uskutečnilo 8. března 2006. Jednání bylo svoláno kvůli výsledku palestinských voleb, v nichž vyhrálo hnutí Hamás, Spojenými státy považováno za teroristickou organizaci. Otázky, které tento podvýbor řešil, se týkaly možných dopadů na stabilitu v regionu a především otázky finanční pomoci palestinské správě.

Toto slyšení jsem vybral především kvůli svědkovi, který zde vystoupil. Jednalo se o brigádního generála izraelské armády (IDF) Michaela Herzoga účastnícího se slyšení jako člen *Washington Institute for Near East Policy* (WINEP). Je poměrně netypické, aby možné důsledky volebního vítězství Hamásu, který Izrael neuznává a usiluje o jeho zničení, hodnotil významný představitel izraelských ozbrojených sil, tedy organizace, jejíž prioritou je právě zabezpečení Izraele. V tomto případě je tedy více než pravděpodobné, že dochází ke střetu zájmů. Bylo by totiž dosti nečekané, aby hodnocení z úst generála, pro něhož by měl být prospěch Izraele hlavním zájmem,

⁶⁹ http://www.senate.gov/pagelayout/committees/d_three_sections_with_teasers/committees_home.htm pro senátní výbory a <http://www.house.gov/house/CommitteeWWW.shtml> pro Sněmovnu reprezentantů. Bohužel každý výbor uchovává internetové záznamy o slyšeních do určitého data. Např. *House of Representatives Appropriation Committee*, největší výbor Kongresu, má k dispozici záznamy pouze od počátku minulého roku (2007).

⁷⁰ V březnu 2003 byl schválen tzv. *Emergency Wartime Supplemental Appropriations Act of 2003*, který mimo jiné garantoval Izraeli půjčky do výše 9 mld. USD. Záznamy o projednávání tohoto balíku v přidělovacích výborech však v internetovém archívu nelze najít, resp. jsou nedostupné.

vyznívalo ve prospěch Hamásu. Ostatní dva svědci, Ben Zimmerman z *American-Israeli Demographic Research Group* a Ilka Schroeder z Georgetownské university se otázkou finanční pomoci zabývali pouze povrchně a víceméně nevyvodili žádný konkrétní závěr. Ve své podstatě tak chyběl Michaelu Herzogovi oponent, což se na výsledném dojmu odrazilo.

Absence opačného, nebo aspoň umírněnějšího názoru je vidět o to více, že generál Herzog vystupoval jako člen WINEP, který je znám svým pro-izraelským zaměřením. WINEP byl totiž založen v roce 1985 Martinem Indykem, bývalým velvyslancem USA v Izraeli, který také působil na pozici výzkumného ředitele AIPAC. V současné době je významnými členy WINEP řada osobností, jež jsou židovského původu a aktivně Izrael podporují, např. Moše Ya'alon, dřívější náčelník štábu IDF, Dennis Ross, Ze'ev Schiff, bývalý válečný reportér deníku *Ha'aretz* a jiní představitelé z administrativy Ronalda Reagana a George Bushe, kteří měli k Izraeli velmi blízko.

Michael Herzog svou výpověď zahájil položením si otázky, zda se má mezinárodní komunita snažit Hamás umírnit, nebo mu pomoci selhat jako vládnoucí entitě: „Někteří lidé se domnívají, že se Hamás bude nucen dříve či později umírnit pod tíhou odpovědnosti... Já avšak zastávám odlišný pohled. Domnívám se, že šance, že Hamás umírní svoje hlavní hodnoty, jsou v blízké budoucnosti velmi, velmi malé.“⁷¹

Dle Michaela Herzoga poskytnutí finanční podpory v žádném případě nezmění politiku Hamásu, pouze mu umožní konsolidovat svoje politické zisky, upevnit moc v Gaze a převzít moc nad bezpečnostními složkami. USA by se spíše měly snažit skrze mezinárodní společenství prosadit co nejdříve ústupky vůči Izraeli, než Hamás naplno převezme moc. Šance, že Izrael nějaké dostane, jsou podle generála sice mizivé, ale snaha splní svůj účel i jako forma zkoušky. Naprosto opačné tvrzení však zastávali evropští představitelé, kteří přirovnávali stažení finanční podpory k rozpuštění irácké armády v roce 2003, kdy do ulic byli vyhnáni ozbrojení muži, jen aby následně vstoupili do radikálních milic.⁷²

Konkrétní návrhy generála Herzoga byly kompletně zastavit pomoc Hamásu v otázce státního rozpočtu, případná humanitární pomoc má být přísně monitorována a poskytována pouze skrze ověřené humanitární organizace. Rozvojové programy by se

⁷¹ Herzog, M.: *Palestinian Authority Elections: Implications for Peace, Regional Security, and U.S. Assistance...*, str. 25-26.

⁷² Weisman, S. R.: *U.S. Digs In on Withholding Aid to Hamas Government* in The New York Times, February 16, 2006

mohly povolit pouze v lokálních samosprávách, které neovládá Hamás (těch však postupně ubývalo). Co se týče mezinárodní podpory prezidentu Abbásovi, měla by být poskytována pouze tehdy, bude-li schopen udržet vládu pod kontrolou.

Na otázku Howarda Bermana, demokratického člena podvýboru, zda mezinárodní izolace Hamásu, odepření finanční podpory vládě a omezení jiných podpůrných programů nezpůsobí pouze to, že Hamás se bude těšit stále větší lidové podpoře a ještě více tak přiostrší situaci, odpověděl Michael Herzog následovně: „Zda veřejnost shledá, že Hamás selhal kvůli vlastní neschopnosti nebo kvůli zasahování ze zahraničí, je v současné době těžké odhadnout. Záleží na tom, jak mezinárodní společenství a Izrael sehraje svou roli. Přesto si myslím, že lidé nejsou hloupí. Uvědomí si, že za vše se platí. Samozřejmě, že Hamás obviní Izrael a mezinárodní komunitu, ale myslím si, že nejvíce a především bude viněn Hamás.“⁷³

Výše zmíněné slyšení bylo jedno z více slyšení, která se zabývala podporou palestinské správy po vítězství Hamásu z ledna 2006. Spojené státy na jejich základě zastavily podporu palestinské správě, jež během roku 2006 nebyla obnovena. Paradoxně však pomoc z fondů UNRWA palestinským územím, do kterého USA přispívají nejvíce ze všech dárců, dosáhla v roce 2006 výše 261,5 mil. USD, což je o 17,4 mil. USD více, než v za rok 2005.⁷⁴

8.2 Postupy přímé lobby

Jak je zmíněno na začátku kapitoly, mechanismy, kterými lobby prosazuje svá stanoviska a zájmy, se od postupů think-tanků značně liší. Zatímco think-tanky se omezují spíše na prezentování svých pohledů před různými výbory, popř. se snaží prosadit své lidi přímo do administrativy, lobby se obrací na jednotlivé kongresmany a senátory s konkrétními představami o tom, jak by měli tito hlasovat. Od roku 1981, kdy se AIPAC marně snažil zablokovat masivní prodej moderní letecké výzbroje do Saudské Arábie, rozšířil velmi úspěšně svou aktivitu o spolupráci s organizacemi majícími vliv i na široké vrstvy obyvatel. Vzhledem k všeobecně uznávanému vlivu AIPAC na výsledky voleb (či případné obavy z možného konfliktu) se nyní téměř všichni členové Kongresu obrací na AIPAC pro informace ohledně blízkovýchodních

http://www.nytimes.com/2006/02/17/politics/17diplo.html?_r=1&scp=2&sq=u.s.+cuts+aid+to+palestine&st=nyt&oref=slogin; [15. 5. 2008].

⁷³ Herzog M: *Palestinian Authority Elections: Implications for Peace, Regional Security, and U.S. Assistance...*, str. 51.

⁷⁴ Viz. tabulky UNRWA <http://www.un.org/unrwa/publications/pdf/uif-dec05.pdf> a <http://www.un.org/unrwa/publications/pdf/uif-dec06.pdf>; [15. 5. 2008].

záležitostí. Obě politické strany rutinně spolupracují s AIPAC, když se snaží zajistit svým kandidátům výhru ve volbách či před sestavováním návrhů týkajících se Blízkého východu.⁷⁵

Vliv izraelské lobby, konkrétně AIPAC, je poměrně dobře ilustrován na každoroční výroční konferenci. Co do honosnosti, počtu přítomných význačných osobností z politického života Spojených států i Izraele a několika tisíc pro-izraelských aktivistů, studentů i řadových návštěvníků jde o jednu z hlavních společenských událostí ve Washingtonu kombinovanou s klasickou náplní konferencí – projevy a debatami. Význam konference spočívá v ukázání důležitosti a vlivu lobby navenek i dovnitř. Např. během slavnostního večera výroční konference roku 2006 vystoupil výkonný ředitel AIPAC Howard Kohr a jako každý rok přečetl jména přítomných osobností. Zahrnoval většinu Senátu, čtvrtinu Sněmovny, více než padesát velvyslanců a mnoho dalších vládních činitelů.⁷⁶

Nedlouho po konferenci, jak Michael Massing ve své práci zdůrazňuje, byl ve Sněmovně reprezentantů přijat původně nepříliš vítaný *Palestinian Anti-Terrorism Act of 2006* rozhodnou většinou. Pro návrh hlasovalo 361 hlasů, proti pouze 37 a 34 kongresmanů se zdrželo.⁷⁷ Zákon měl za cíl zastavit finanční podporu palestinské správě, kterou převzal Hamás. Hlavní výtky směřující k zákonu byly ty, že zakazovaly poskytovat finanční podporu a navazovat spolupráci s palestinskou správou. To by v samotném důsledku znamenalo téměř nepřekonatelné problémy s rozdělováním pomoci a její realizací, neboť téměř vše je s místní správou nějakým způsobem spojeno. do této kategorie spadá i velká část humanitární pomoci a většina zdravotnických zařízení. Proti restrikcím, které zákon navrhoval, se ohradily dokonce i izraelské autority.⁷⁸ Zákon však nakonec neprošel legislativním procesem, neboť nebyl projednán do konce mandátu 109. Kongresu.

9 Závěr

Nikdo, kdo se zabývá americkou blízkovýchodní politikou, nemůže popřít existenci vlivné izraelské lobby, jejímž jádrem je American Israel Public Affairs

⁷⁵ *Lessons From Pro-Israel Lobby*, <http://www.inminds.co.uk/boycott-news-0059.html>; [14. 5. 2008].

⁷⁶ Massing, M.: *The Storm over Israeli Lobby*, Shalom Center, <http://www.shalomctr.org/node/1127>

⁷⁷ OpenSecrets.org: *Pro-Israel PAC Contributions to Federal Candidates in Election cycle 2004*; <http://www.govtrack.us/congress/bill.xpd?bill=h109-4681#votes>; [16. 5. 2008].

Committee. Co způsobuje, že se pro-izraelské organizace těší takové podpoře nejen u voličů, ale i u volených zástupců a členů vlády? Je totiž v jejich možnostech mobilizovat voliče z řad židovského obyvatelstva, které, přestože je v rámci USA početně zanedbatelné, je důležité kvůli finančním aspektům - kontribucím na volební kampaně. Obzvláště při prezidentských kandidátech se snaží si zajistit podporu židovských Američanů. Peníze samotné však volby nekoupí.⁷⁹ Díky náboženské a kulturní spřízněnosti s rozsáhlou křesťanskou pravicí však mohou pro-izraelské skupiny ovlivnit i to nejpodstatnější – voliče. Nelze ale tvrdit, že by se izraelská lobby zaměřovala pouze na konzervativní část politického spektra. Výhoda izraelské lobby, která se následně stala i zásadou, je ta, že spolupracuje s oběma hlavními politickými celky ve Spojených státech. Jinak řečeno svou podporu poskytuje tam, kde má pro-izraelský kandidát reálnou šanci na výhru. Proto mezi největšími zastánci Izraele v Kongresu můžeme najít významné figury z řad demokratů i republikánů.

Další otázka je, jak velkým vlivem izraelská lobby opravdu disponuje a zda není přeceňována. Jako odpověď nám bohužel musí stačit pouze nepřímé důkazy. Nejčastěji se uvádí výčet úspěchů, k nimž se například AIPAC hrdě hlásí na svých internetových stránkách. Figuruje zde řada dílčích úspěchů, jako je rezoluce Sněmovny reprezentantů odsuzující Írán za popírání holocaustu či prodloužení sankcí vůči Íránu a Libyi v roce 2001 (jež by spolehlivě prošly i bez izraelské lobby, neboť jen ve Sněmovně hlasovalo pro návrh 409 kongresmanů). Lze zde ale nalézt i významné počiny, z nichž největší je právě zajištění vojensko-ekonomické podpory, kdy Izrael každoročně dostává více než 3 mld. USD, aniž by musel Spojené státy informovat o tom, jak s fondy zachází. Dále je nutno připomenout garanci půjček ze strany USA a rozvíjení strategického partnerství mezi oběma zeměmi.

S tím souvisí problém, kdy je izraelská lobby uměle přeceňována. Jinak řečeno, nebere se dostatečný ohled na zájmy USA na Blízkém východě, kde Izrael hrál a hraje hlavní roli. V průběhu studené války se mezi USA a Izraelem vytvořilo velice silné pouto na bázi podobných strategických, politických, ekonomických a kulturních zájmů. Díky závislosti Izraele na USA se toto vzájemné pouto stalo natolik pevné, že důsledek spolupráce během studené války se stal po jejím konci příčinou pro pokračování spolupráce po roce 1989. A vzhledem k tomu, že bezpečnost Izraele je základním

⁷⁸ Nir, O.: *Israelis Want Aipac-Backed Bill Softened* in Forward, March 10, 2006, <http://www.forward.com/articles/israelis-want-aipac-backed-bill-softened-1/>; [16. 5. 2008].

a nejvyšším zájmem obou zemí, je ospravedlnitelné, že USA tento stát podporují. Samotná výše podpory je pak daná tím, že Izrael je nucen udržovat nepoměrně velkou a moderní armádu, na niž dává každoročně 7,13% HDP.⁸⁰

Je tedy velice pravděpodobné, že i kdyby izraelská lobby zastavila svou činnost, USA by ve své podpoře pokračovaly obdobným způsobem. V případě vojensko-ekonomické pomoci by se teoreticky mohlo stát, že by nedosahovala takové výše nebo by podléhala větší kontrole. Lobby má tedy zásluhu spíše v tom, že dokáže pro Izrael prosadit lepší podmínky, než že by prosadila návrhy čistě na úkor Spojených států. Zároveň je nutno podotknout, že ani AIPAC či jiná lobby není všemocná a sama zaznamenala řadu porážek. Jako příklad lze uvést výhru prvního muslimského kandidáta do Sněmovny Keitha Ellisona za stát Minnesota. Dále nestačila prosadit *Palestinian Anti-terrorism Act of 2006* během mandátu 109. Kongresu. Dalším důkazem toho, že americká administrativa má stále v rukou zahraniční politiku, může být i to, že garance půjček Izraeli v rámci *Emergency Wartime Supplemental Appropriations Act of 2003* byla oproti dřívějším garancím značně restriktivní, a to navzdory snahám lobby. Spíše než ptát se, jestli izraelská lobby nepoškozují USA, je lepší si položit otázku, zda nepoškozují samotný Izrael, protože tím, že USA poskytují Izraeli rozsáhlou podporu, ho tak podněcují jednat bez ohledu na následky.⁸¹ To už však není předmětem této práce.

⁷⁹ Což prokázal miliardář Ross Perrot po své neúspěšné prezidentské kampani z roku 1992, do které vložil více než 65 mil. USD, a přesto nezískal ani jeden volitelský hlas.

⁸⁰ CIA Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/is.html>; [18. 5. 2008].

⁸¹ Judt, T.: *a Lobby, Not a Conspiracy* in New York Times, April 19, 2006, <http://www.nytimes.com/2006/04/19/opinion/19judt.html>; [22.11. 2007].

9.1 Použitá literatura

9.2 Prameny:

Foreign Relations of the United States, 1961-1963, vol. XVIII, 27 December 1962, str. 276-282.

GovTrack.us: *H.R. 4681 [109th]: Palestinian Anti-Terrorism Act of 2006*; <http://www.govtrack.us/congress/bill.xpd?bill=h109-4681#votes>; [16. 5. 2008].

OpenSecrets.org: *Pro-Israel PAC Contributions to Federal Candidates in Election cycle 2004*; <http://www.opensecrets.org/industries/contrib.asp?Ind=Q05&Cycle=2004>; [22.4. 2008].

Jewish Virtual Library: *U.S. Assistance to Israel*; http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/U.S._Assistance_to_Israel1.html; [20. 10. 2007].

Hearing before the Subcommittee on the Middle East and Central Asia of the Committee on International Relations, House of Representatives, One Hundred Ninth Congress, Second Session: *Palestinian Authority Elections: Implications for Peace, Regional Security, and U.S. Assistance*; March 8, 2006; Serial No. 109-206, http://commdocs.house.gov/committees/intlrel/hfa26435.000/hfa26435_0f.htm; [15. 5. 2008].

9.3 Literatura:

ADL: *Mearsheimer and Walt's Anti-Jewish Screech: a Relentless Assault in Scholarly Guise*, March 24, 2006, http://www.adl.org/Israel/mearsheimer_walt.asp; [23.11. 2007].

Bard, M. G.; Daniel Pipes: *How Special is the U.S.-Israel Relationship?* in *Middle East Quarterly*, June 1997, <http://www.danielpipes.org/article/282>; [6. 4. 2008].

Bard, Mitchell G.: *The Israeli and Arab Lobbies*, Jewish Virtual Library, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/lobby.html>; [18.11. 2007].

Bennett, W. J.: *Moral Clarity and the Middle East* in *National Review*, July 22, 2003, <http://www.nationalreview.com/comment/comment-bennett072203.asp>; [6. 4. 2008].

Bennis, Phyllis: *Plus Ca Change, Plus Ca La Meme Chose: US Aid to Israel* in *Middle East Report*, No. 207, (Summer, 1998), str. 28-29.

Bennis, Phyllis; Mansour, K.: *Praise God and Pass the Ammunition! The Changing Nature of Israel's US Backers*; *Middle East Report*, No. 208, Autumn 1998, str. 16-18+43.

Clarke, D. L.: *Israel's Economic Espionage in the United States Source* in *Journal of Palestine Studies*, Vol. 27, No. 4, (Summer, 1998), str. 20-35.

Dershowitz, A.: *Voices of Antisemitism*, www.alandershowitz.com/news.php; [26.12. 2007].

Gazit, M.: *The Genesis of the US-Israeli Military-Strategic Relationship and the Dimona Issue* in *Journal of Contemporary History*, Vol. 35, No. 3, (Jul., 2000), str. 413-422.

Gerstenfeld M., Green B.: *Watching the Pro-Israeli Media Watchers* in *Jewish Political Studies Review* No. 16, Vol. 3-4 (Fall 2004), <http://www.jcpa.org/phas/phas-gerstenfeld-f04.htm>; [16. 5.2008].

Haider-Markel, D. P.; Joslyn, M. R.: *Gun Policy, Opinion, Tragedy, and Blame Attribution: The Conditional Influence of Issue Frames*; *The Journal of Politics*, Vol. 63, No. 2. (May, 2001), str. 522.

Inbar, E.: *Israeli National Security, 1973-96* in *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 1998; str. 555-562.

Innovative Minds: *Lessons From Pro-Israel Lobby*, <http://www.inminds.co.uk/boycott-news-0059.html>; [14. 5. 2008].

Jewish Library: *Jonathan Pollard*, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/pollard.html>; [16.4. 2008].

Jewish Virtual Library: *Jewish Population of the United States by State*, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/usjewpop.html>; [13. 4. 2008].

Krammer, A.: *Soviet Motives in the Partition of Palestine, 1947-48* in *Journal of Palestine Studies*, Vol. 2, No. 2 (Winter, 1973), str. 102-119.

Krupp, M.: *Sionismus a stát Izrael*, Vyšehrad, Praha 1999.

Mackenzie, G. C.: *American Government: Politics and Public Policy*; Random House, New York, 1986, str. 92.

Marmura, S.: *a net advantage? The Internet, Grassroots Activism and American Middle-Eastern Policy* in *New Media & Society*, Vol. 10, No. 2, 2008, str. 247-271; <http://nms.sagepub.com/cgi/reprint/10/2/247>; [1. 4. 2008].

Massing, M.: *The Storm over the Israel Lobby* in *The New York Review of Books*, June 8, 2006, <http://www.shalomctr.org/node/1127>, [14. 4. 2008].

Mearsheimer, J. J.; Walt, S. M.: *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy*, March 2006, RWP06-11, [http://ksgnotes1.harvard.edu/Research/wpaper.nsf/rwp/RWP06-011/\\$File/rwp_06_011_walt.pdf](http://ksgnotes1.harvard.edu/Research/wpaper.nsf/rwp/RWP06-011/$File/rwp_06_011_walt.pdf); původní nepřepřacované vydání, [22. 10. 2008].

Nossek, H.: *Our News and their News - The Role of National Identity in the Coverage of Foreign News* in *Journalism*, Vol. 5, No. 3, 2004, str. 343-368; <http://jou.sagepub.com/cgi/content/abstract/5/3/343>; [1. 4. 2008].

Pipes, D.: *Is Campus Watch Part of a Conspiracy?* in *Danielpipes.org*; <http://www.danielpipes.org/article/3581>; [16. 3. 2008].

Soros, G.: *On Israel, America and AIPAC* in *New York Books*, Vol. 54, No. 6, April 12, 2007, <http://www.nybooks.com/articles/20030>; [21.11. 2007].

Twing, S. L.: *Pentagon, GAO Report Israeli Espionage And Illegal Technology Retransfer* in Washington Report on Middle East Affairs, <http://www.wrmea.com/backissues/0496/9604014.htm>; [11.4. 2008].

Viser M.: *Attempted Objectivity: An Analysis of the New York Times and Ha'aretz and Their Portrayals of the Palestinian-Israeli Conflict* in The International Journal of Press/Politics, Vol. 8, No. 114, 2003, str. 114-120, <http://hij.sagepub.com/cgi/content/abstract/8/4/114>; [1. 4. 2008].

Zunes, S.: *Why the U.S. Supports Israel* in Foreign Policy in Focus, May 2002, <http://www.fpif.org/papers/usisrael.html>; [10. 4. 2008].

9.4 Články:

BBC News: *US anger at Israeli arms sales*, April 3, 2000; http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/699829.stm; [10. 4. 2008].

Judt, Tony: *a Lobby, Not a Conspiracy* in New York Times, April 19, 2006, <http://www.nytimes.com/2006/04/19/opinion/19judt.html>; [22.11. 2007].

Nir, O.: *Israelis Want AIPAC-Backed Bill Softened* in Forward, March 10, 2006; <http://www.forward.com/articles/israelis-want-aipac-backed-bill-softened-1/>; [16. 5. 2008].

Weisman, S. R.: *U.S. Digs In on Withholding Aid to Hamas Government* in The New York Times, February 16, 2006; http://www.nytimes.com/2006/02/17/politics/17diplo.html?_r=1&scp=2&sq=u.s.+cuts+aid+to+palestine&st=nyt&oref=slogin; [15. 5. 2008].

10 Summary

No one who is interested in American policy towards the Middle East can deny the fact that there are influential Israeli lobby groups on the American political scene, the *American Israel Public Affairs Committee* being one of the most influential and powerful. What is the cause of not only public, but also political support pro-Israeli interest groups enjoy? It is their ability to mobilize voters from Jewish community, who may compose only a small share of American population, but are much more important during elections because of their significant contributions. Especially presidential candidates try hard to seize the support of American Jews. But money itself don't buy elections as Ross Perot found out in 1992.

Thanks to religious and cultural affinity with populous Christian right, Israeli lobby is also able to affect large amounts of non-Jewish voters. But it wouldn't be correct to state that Israeli lobby focuses only on the conservative part of the political spectrum. An Advantage of this lobby, which later became even a principle, is non-partisanship. In other words, Israeli lobby supports such a pro-Israeli candidate, which has a viable chance to succeed in elections.

Another question is, to what extent lobby can affect legislative process and whether this ability is overestimated or not. Unfortunately, the answer to such questions can only be given by indirect proofs. Such proofs are usually successes which for example the AIPAC proudly claims on its website. On the list, we can find minor achievements, such as the Resolution of the House of Representatives condemning Iran for denying the Holocaust or the extension of sanctions against Iran and Libya in 2001. But there are also significant ones, out of which the most important is the annual military and economic aid to Israel reaching more than three billion dollars. Loan guarantees from the U.S. represent another good example.

The lobby's influence is often overestimated due to the fact that the interests of the U.S. in which Israel plays the central role are not properly taken into consideration. During the Cold War, the U.S. and Israel forged a very strong bond based on common strategic, political, economic and cultural interests. Because of the dependence of Israel on the United States, this bond became so strong, that result of partnership during the Cold War became a cause after its end. Considering the fact that the security of Israel is the most imperative interest of both countries, it is justifiable that the United States

keeps supporting Israel. The amount of economic aid by the U.S. is linked to the financial needs of the Jewish state, which if forced to keep disproportionately large and modern army, which consumes large amount of GDP each year.

Therefore it is very likely that the U.S. will keep sending financial aid to Israel, even if the Israeli lobby would suddenly cease to exist. Its possible merit can be only found with regard to the terms of American support. In case of economic and military aid, it could happen, weren't it for the lobby, that aid provided wouldn't be so generous or it would be subjected to stricter control. But one must note that even the Israeli lobby isn't almighty and has suffered from several defeats. For example, it failed to prevent Keith Ellison of Minnesota, a Muslim, from winning his seat in the House in 2006. Another example is that *Palestinian Anti-terrorism Act of 2006* never became a law despite its passing in the House. The real question that should be answered is if the conduct of the Israeli lobby doesn't undermine position of Israel itself by granting her wide support from the United States, which allows the Israeli government act often regardless of consequences.